Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 48 (250) | ГОД VI | БЕЛАСТОК 26 ЛІСТАПАДА 1961 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

СУПРАЦОЎНІЦТВА З РАБОЧЫМІ

Апошнім часам гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку наладзіў супрацоўніцтва з рабочымі буйнейшых прадпрыемстваў горада. У сувязі з тым у Доме маладога рабочага фастаўскага камбіната была наладжана вечарына. Працаўнік ГП БГКТ Уладзімір Паўлючук расказаў маладым рабочым аб дзейнасці таварыства. Пасля даклада быў дэманстраваны фільм «Чужыя людзі». Зараз у Доме маладога рабочага пастаянна знаходзяцца беларускія часопісы і газеты. Рабочыя фастаўскага камбіната з цікавасцю аглядалі выстаўку «Гродзенскі тэкстыльны камбінат», сарганізаваную аддзелам таварыства. Такое супрацоўніцтва наладжана з фабрыкай Ухвытаў, Сяржана і Пасмантэрыяй. У Пасмантэрыі, напрыклад, аддзел нядаўна сарганізаваў фотавыстаўку «Турыстыка на Беларусі».

*

Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку часта арганізуе даклады і дэманстрацыю фільмаў у клубе ТППР. 12 лістапада жыхары горада выслухалі даклад працаўніка Галоўнага Праўлення БГКТ — Уладзіміра Паўлючука на тэму праграмы Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Пасля даклада дэманстравалі фільм «Тайны двух акіянаў». Жыхары горада дамагаюцца часцей арганізаваць такія мерапрыемствы.

У Храбалах

У Храбалах штогод праводзіцца партыйная вучоба. Удзельнікамі яе з'яўляюцца працаўнікі Прэзідыума ГРН і другія служачыя, а выкладчыкам партвучобы — фельчар мясцовага пункта аховы здароўя Мікалай Астапчук. Ён вельмі цікава вядзе лекцыі. Запланаваны матэрыял Астапчук скарачае ў сваім канспекце і расказвае яго слухачам.

*

Адным з найбольш папулярных часопісаў у вёсках, якія абслугоўвае храбалоўская пошта, з'яўляецца «Ніва».

Храбалоўская пошта мае 118 пастаянных падпісчыкаў «Нівы». «Ніва» сталася тут неабходным часопісам у штодзённым жыцці сялян. (вб)

У ТРАСЦЯНЦЫ ВУЧАЦЦА

Па ініцыятыве мясцовых настаўнікаў у Трасцянцы, Гайнаўскага павета, арганізавана вячэрняя школа для дарослых. Пачатковую адукацыю ў гэтай школе ўжо атрымала 10 асоб, сярод іх 50-гадовы Пятро Русачык.

— Вучыцца ніколі не позна, — гаворыць грамадзянін Русачык.

Сёлета ў вячэрнюю школу запісалася яшчэ 10 асоб. Гэта ў большасці моладзь, якая не мела закончанай пачатковай адукацыі.

У мінулым годзе ў Трасцянцы арганізавана двухгадовая сельскагаспадарчая школа, у якой займаецца 17 юнакоў і дзяўчат, маючых пачатковую адукацыю. Практычныя заняткі праводзіла агранам Аліна Хурэк. Сёлета яна накіравана на працу ў прадукцыйныя спулдзельні ў Васьках і Крыўны. Весці заняткі ў школе ўзяўся агранам Лявонь Башун. Але нядаўна ён атрымаў пастаянную працу ў Гайнаўскай ГС, а ў Трасцянцы зноў няма выкладчыка.

Інспектарат асветы абавязаны пастарацца, каб у Трасцянку накіраваць агранома, які б давёў да канца так добра пачатую справу. (вб)

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

УСЕБА КОВАСЦЬ ПРАЦЫ ПАТРЭБНА

Наша Таварыства ўвайшло ў шосты асенне - зімовы сезон сваёй дзейнасці. У кожным з папярэдніх сезонаў не толькі арганізаваліся новыя гурткі, наладжваліся сустрэчы з актывам БГКТ, але таксама разгортвалася даволі шырокая культурна - асветная праца. А як у гэтым сезоне?

Аб гэтых справах гутарым з сакратаром Галоўнага Праўлення БГКТ мгр. Уладзімірам Юзвюком.

— Чытачоў напэўна цікавяць планы працы на зімовы перыяд у вясковым асяроддзі.

— Не найлепш зараз выглядае праца нашых гурткоў. Наогул ёсць велізарныя дасягненні ў галіне развіцця мастацкай самадзейнасці. Беларускі самадзейны рух ужо не толькі абяспечвае гэтае мінімум запатрабавання на жывое роднае слова і песню, але мае таксама вялікі выхаваўчы ўплыў у асяроддзі. Ён прыкмячаецца ў многіх, многіх нашых вёсках. І з'ява гэта добрая. Аднак жа жыццё не канчаецца на песні. Яно больш складанае. І гэтая складанасць патрабуе пашырэння працы Таварыства ў вёсцы, у гуртках. Пытанню гэтаму прысвяцім IV чарговае пленум ГП. Прыкмячаецца, што актыў аддзелаў праяўляе ў далейшым замала ініцыятывы дзеля таго, каб працу гурткоў зрабіць усебаковай. Хаця нельга сказаць, што да гэтае пары ўсе гурткі Таварыства зводзяць сваю працу толькі да мастацкай самадзейнасці. Напрыклад, гурткі ў Пяньках, Баршчэве (Беластоцкага павета), Ляшуках, Новым Корніне (Гайнаўскага павета), Райках (Бельскага павета) і іншыя актыўна ўключаюцца ў культурна - грамадскую працу наогул. Але лік такіх гурткоў яшчэ нязначны.

Паводле апрацаванага ўжо намі плана працы ў бягучым сезоне ў супрацоўніцтве з іншымі арганізацыямі трэба сарганізаваць у кожным павеце па некалькі матацыклавых курсаў, санітарных, кройкі і шыцця, гатавання. За зіму ўдзельнікамі лектарскай групы пры ГП і штатнымі працаўнікамі Таварыства будзе праведзена 200 гутарак на разнастайныя тэмы.

— Важнай справай, па-мойму, з'яўляецца асвета для дарослых. Ці ў гэтай галіне штосьці прадбачвае план працы?

— Так, і то многа. Дзеля развіцця асветы для дарослых мы апрацавалі план працы аж на 5 год. Будуць арганізаваны курсы беларускай мовы, праблемныя курсы па беларускай літаратуры і гурткі чытальнасці. План гэты ўжо рэалізуецца. Сарганізавалі 20 сталых пунктаў, у якіх вядуцца гутаркі на беларускай мове.

— Гэта вельмі пажадана, бо шмат старэйшых людзей, наколькі мне вядома, зацікаўлена ў паглыбленні ведаў па роднай мове і літаратуры. Гэта, думаю, будзе садзейнічаць таксама моладзі,

(Працяг на стар. 3).

Антон БЯЛЕВІЧ

ЗАЛАТАЯ МЯЦЕЛІЦА

Ціха сцелецца, сцелецца,
Ліст на ліст у гаях.
Залатая мяцеліца
Шалясціць на дубах.

Замяла рыжаватыя
Верасы, паплавы.
З песняю сумнаватаю
Нада мной журавы

Павуцінкаю ў просіні
Пралятталі, плылі.
Ах, даспелае восені
Ім шкада на зямлі.

Восень пахне атаваю,
Прэсным лісцем бяроз.
Восень з добраю славаю
Заручыла свой лёс.

Расцягнула гармонікі —
Іскры ў яркіх мяхах,
Аж на вільчыках конікі
Б'юць у гонтавы дах;

Карагоду вясельнаму
Круг шырокі дае,
Завяршае арцельныя
Восень справы свае,

Абыходзіць аселіцы,
Сотні вуліц, двароў.
Залатую мяцеліцу
Асыпае з дубоў.

БЕЛАСТОК НОЧЧУ

фота: А. Казбярук

КАЛІ ДОБРЫ загадчык

Малады, энергічны і разважлівы. Такую характарыстыку можна даць Яну Харшляку, загадчыку кляшчэляўскай пачатковай школы. Але так можна гаварыць аб многіх настаўніках. Тут маецца дачыненне, аднак жа, з асаблівым настаўнікам. З чалавекам, які поўнасцю аддаўся справе школьніцтва і грамадскай дзейнасці. Ян Харшляк прыехаў на Беласточчыну з Келецкага ваяводства 12 год таму. 10 год працаваў у сярэдніх школах (з гэтага 5 год у агульнаадукацыйным ліцэі ў Гайнаўцы). Палюбіў Гайнаўшчыну моцна і ніколі не хоча з ёю развітацца.

Зрэшты, доказ. Маючы вышэйшую адукацыю (закончыў Вышэйшую педагагічную школу ў Кракаве) ён не адмовіўся з Гайнаўкі пераехаць у Кляшчэлі, дзе на гвалт патрэбны быў добры загадчык. Школа ў Кляшчэлях мела вялікія недахопы. Найбольшыя — з арганізацыйнага боку. Тры гады Бельскае рамонтна - будаўлянае прадпрыемства праводзіла рамонт абодвух школьных будынкаў у Кляшчэлях. Не абыйшлося тут без сур'ёзнай інтэрвенцыі гайнаўскай пракуратуры. Але справы рамонту і іншыя ў школе былі на столькі скамплікаваныя, што мог іх выправіць толькі сумленны чалавек, працавіты загадчык школы. Я. Харшляк стаў загадчыкам у школьным годзе 1960/61. Рушыла з мёртвага пункту справа рамонту школы. Адзін з будынкаў быў пакрыты ўжо ў кастрычніку 1960 года. Сцены ўнутры і столь абіты пільснёвымі пластамі, памаляваны фарбай.

І, што не асаблівую ўвагу заслугоўвае — у школе зрабілі фізкультурную залу (рэдка існуюць такія магчымасці ў старых школьных будынках) з добрай сцэнай. «Пры чым жа тут загадчык школы? Рамонты праводзіць хіба не загадчык?» — скажаце. Загадчык не з'яўляецца інвестарам, гэта так. Але непасрэдна кіруе і даглядае рамонтам. Пры нагодзе рамонту можа шмат зрабіць добрага, разбудзіць грамадскую ініцыятыву. Вось прыклад. У кляшчэляўскай школе была адна зала, якая дзесяткі год выкарыстоўвалася на магазін «усякай усячыны» — ад паломаных крэслаў да вугалю ўключна. І ранейшыя загадчыкі былі прывыкшыя да такога парадку. Але не спадабалася гэта Я. Харшляку. Ён зліквідаваў непажаданы «магазін» і зрабіў школьную святліцу. Нялёгка было раздабыць сродкі на рамонт і скромную мэблю. Крыху грошай даў Інспектарат асветы ў Гайнаўцы, крыху мясцовая ГРН і частку бацькоўскі камітэт школы.

(Працяг на стар.5)

ОАС — крывавая рука «УЛЬТРА»

Восьмы год алжырскай вайны распачаўся ў атмасферы канфліктаў, вырашэнне якіх становіцца ўсё больш складанай справай для французскага ўрада. У час сваіх апошніх выступленняў сам дэ Голь намагаўся ўнушыць думку, што не пойдзе на ўступкі ў размовах з алжырскімі паўстанцамі. Такім чынам прэзідэнт Францыі парывае з прынцыпамі, якія яшчэ некалькі год таму назад прапаведваў. Адзначаў ён тады, што калі большасць жыхароў Алжыра і надалей будзе дамагацца самавызначэння, дык французскі ўрад не будзе выступаць супроць гэтых імкненняў. Сведчаннем абвастрэння курса Францыі з'яўляецца зняволенне выдатных кіраўнікоў алжырскага вызваленчага руху разам з намеснікам прэм'ера бен Белай.

У самым Алжыры становішча ўскладняецца; французская тайная арганізацыя разгортвае сваю дзейнасць, гуртуючы вакол сябе рэакцыйныя і фашысцкія элементы. Зараз у цэнтрах, дзе пражывае французскае насельніцтва, улада знаходзіцца не ў руках дэлегатаў французскага ўрада, а менавіта у руках нелегальнай арганізацыі — ОАС. На Захадзе шмат гаворыцца аб яе дзейнасці. Нядаўна «Ле - Монд» змясціў цыкл артыкулаў, прысвечаных абмеркаванню метадаў дзейнасці і палітычных мэт ОАС. Часопіс сцвярджае, што ОАС складае частку штодзённага жыцця Алжыра, што мае дасканалую арганізацыю і карыстаецца магутнай падтрымкай.

ОАС паўстала ў лютым 1961 года на аснове «мадрыцкіх пагадненняў», заключаных паміж удзельнікамі пазнейшага красавіцкага мяцежа. Пасля паражэння гэтага мяцежа арганізацыя перажыла некалькі крызісаў, аднак не спыніла сваёй дзейнасці. Зараз ОАС узначальваецца штабам, які знаходзіцца на тэрыторыі Алжыра. Штаб мае надзейных памочнікаў у асобах кіраўнікоў аддзелаў арганізацыі: разведвацельнага, палітычнага і псіхалагічнай акцыі. Матэрыяльнай асновай дзейнасці ОАС з'яўляюцца складчыны заможных французаў — уласнікаў вялікіх маёнткаў і фабрык. Яны лічаць перамогу ОАС адзіным шанцам свайго існавання на алжырскай зямлі.

А што робіць французскі ўрад і блізка паўмільённая армія, якая знаходзіцца ў Алжыры? Падзеі паказваюць, што яна вядзе барацьбу з алжырскімі паўстанцамі, а на працягу апошніх тыдняў пачала нават выступаць супроць няўзброенага мусульманскага насельніцтва, якое з сімпатыяй ставіцца да фронта нацыянальнага вызвалення.

Улады пятай рэспублікі адносяцца да «ультра» з ОАС з паблажлівасцю і нават пэўным зразуменнем.

Цяжка сёння паверыць, што на алжырскай зямлі запануе мір і свабода, якія так неабходны яе замучанаму насельніцтву.

Ул. Лазінскі

ДРУЖБА ДАПАМАГАЕ Ў ПРАЦЫ

На тэрыторыі ў дзесяткі гектараў сярод старых дрэў раскінуўся буйны польскі трактарны завод — «Урсус». У доўгіх радах зіхацяць пакрытыя свежым чырвоным лакам новыя «сталёвыя коні», падрыхтаваныя да высылкі ў найдалейшыя куткі Польшчы, ды не толькі Польшчы; трактары з фірмовым знакам «Урсус» аруць палі ва ўсіх кантынентах свету.

У дзень маей пабыўкі ў Урсусе, далёка ў Крамлёўскім Палацы распачынаў працу гістарычны XXII з'езд КПСС. Яго атмасферу адчувалася і на трактарным заводзе ў Урсусе пад Варшавай. Калектыў завода абмяркоўваў прывітальныя лісты Прэзідыуму XXII з'езда КПСС і трактарнаму заводу ў Мінску.

Тав. Прытыцкі (другі справа) гутарыць з прадстаўнікамі урсусаўскага калектыву.

— З Мінскім трактарным заводам наладзілі мы сувязь ужо даўно — гаворыць Юзэф Пыцлік, рэдактар завадскога тыднёвіка «Голас Урсуса». — Ды сувязь — гэта не зусім адпаведнае слова. Мы ж, так сказаць, выпускаем аднолькавы тавар, трактары. І таму нашыя кантакты не абмяжоўваюцца толькі да афіцыйнага абмену прывітаннямі. Асновай нашых кантактаў з'яўляецца пастаяннае, канкрэтнае супрацоўніцтва. Ажыццяўляецца яно перад усім у практычным абмене вопытам. Таварышы з Мінска прысылаюць нам тэхнічную дакументацыю сваіх навейшых машын, дзелімся дасягненнямі нашых наватараў і канструктараў адносна тэорыі і практыкі ў галіне пабудовы цяжкіх сельскагаспадарчых машын. Паасобныя цэхі нашага завода супрацуюць з адпаведнымі цэхамі ў Мінску. Гэта дае двухбаковую карысць — і нам, і ім.

Вось у мінулым годзе праводзілі мы на сваім заводзе ўпарадкаванне рабочых норм і дасканаленне сістэмы арганізацыі працы. У гэтай галіне Мінскі трактарны завод мае багаты вопыт. Мы тады звярнуліся да мінскіх сяброў за дапамогай у гэтым мерапрыемстве. Таварышы з Мінска не толькі дазволілі пазнаёміцца нам з іхняй арганізацыяй працы і абсталяваннем рабочага становішча, але запрасілі прадстаўнікоў нашага калектыву да сябе. Трыццаціасабовая дэлегацыя нашага завода, якую склалі прадстаўнікі рабочых, майстраў, брыгадзіраў, інжынераў, партыйнага і прафсаюзнага актыву некалькі тыдняў прабывалі на Мінскім трактарным заводзе. Працуючы сумесна з мінскімі рабочымі, нашыя людзі адначасова вучыліся ад іх і засвойвалі іхнія метады працы.

— Ці не маглі б Вы, таварыш Пыцлік, пазнаёміць мяне з кім-небудзь з тых, хто быў на практыцы ў Мінску?

— Калі ласка, — адказвае ён. Мы праходзім праз велізарныя залы цэхаў. Непрывыкшаму чалавеку вушы баляць ад грохату. За станкамі заўважаю шмат жанчын. Яны ў цёмных камбінезонах, на галовах у іх касынкі, рукі чорныя ад смару, якія як бы незаўважальна пераскакваюць з аднаго рычага на другі. Глядзіш на іх, а ў сэрцы нарастае ахвота прыпаднесці ім ружу. На рэфлексіі аднак няма часу. Вось мы ў ліцейным цэху. Таварыш Пыцлік знаёміць мяне з інжынерам Казімежам Шыдэлка.

— Што мне дала практыка ў Мінску? — паўтарае ён маё пытанне і адначасова адказвае: — Канчаткова ўпэўніла мяне, што трэба пакінуць, і то як найхутчэй, старыя, пераказаныя нам у спадчыне праз нашых бацькоў метады прадукцыі, якія яшчэ шырока прымяняюцца ў нас і, на жаль, агульна прызнаюцца, як добрыя.

(Працяг на стар. 5)

БЕЛАСТОЦКАЯ ХРОНІКА

5.XI. — у Беласток прыехалі савецкія кінаакцёры Эла Леждей, Анатоль Кузняцоў і рэжысёр Якуб Сегель. Яны сустрэліся ў некаторых беластоцкіх кінатэатрах з гледачамі, а таксама з беластоцкімі журналістамі.

6.XI. — на ваяводскай акадэміі ў гонар Вялікага Кастрычніка, якая адбылася ў тэатры імя Ал. Венгеркі, у мастацкай частцы выступіў Беластоцкі сімфанічны аркестр з мантажам оперы Чайкоўскага «Яўгеній Анегін». Ролю Вольгі выконвала салістка «Лявоніхі» Ніна Свентахоўская.

7.XI. — у Клубе ТППР у Беластоку адкрылася выстаўка савецкага друку.

9.XI. — наша рэдакцыя атрымала ад гродзенскіх журналістаў тэлеграму, у якой гродзенцы цёпла дзякуюць за прывітанні, высланыя «Нівай» з выпадку XXII з'езда КПСС і 44 гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі, і шлюць сардэчныя прывітанні калектыву рэдакцыі і чытачам.

14—15.XI. — адбылася сесія Ваяводскай рады нарадовай, прысвечаная зацверджанню гаспадарчага плана і бюджэту на 1962 год, а таксама справам меліярацыі.

Інвестыцыйны ліміт беластоцкага ваяводства на 1962 г. складае 2 мільярды злотых (на 16 працэнт больш чым 1961 г.), з гэтага інвестыцыі цэнтральнага плана 815,5 мільёнаў зл., інвестыцыі тэрэновага плана — 1032,1 млн зл. і кааператыўнага — 127,4 млн. зл. Найбольш капіталаўкладанняў пойдзе на сельскую гаспадарку, затым на жыллёвае будаўніцтва, асвету і інвестыцыі камунальныя.

Бюджэт ваяводства на 1962 г. замыкаецца на баку даходаў і выдаткаў сумай 2.208.505 тыс. зл.

14.XI. — у Беластоку адбыўся I Ваяводскі з'езд Грамадскага супроцьалкагольнага камітэта. Пастаноўлена, між іншым, пабудаваць адвыковы дом для закаранелых алкаголікаў.

У нямецкай афіцэрскай сталовай звінелі шклянкі і кіпела як у катле. У нямецкай гутарцы, якая гучала ў задымленым пакоі, часам чулася і славацкае слова. У пакоі мітусіліся салдаты з пляшкамі ў руках. Моцна пахла новай уніформай і салёным чалавечым потам.

Новы начальнік гарнізона маёр Гірнер, узнагароджаны Рыцарскім крыжам, сядзеў ля стала на самым пачэсным месцы і тонкімі доўгімі пальцамі пагладжваў грані сваёй шклянкі. Час ад часу ён праводзіў рукой па сівых, гладка зачэсаных валасах або па шраме на шчацэ, падымаў шклянку і піў за здароўе афіцэраў.

Маёр Гірнер запрасіў на ўрачыстую вячэру ўсіх нямецкіх і некалькі славацкіх афіцэраў, але як новы чалавек у гарнізоне, адчуваў сябе крыху няёмка.

22

У кутку ля акна побач з нямецкім обер-лейтэнантам сядзеў Налепка. Уся яго істота абуралася супраць гэтай вымушанай весялосці, у якой калісь і ён шукаў ратунку. Перад вачыма яго паўсталі Сміжанскія паплавы, маленькія белыя хацінкі, усыпанае белым цветам бульбянішча і аплецены маршчынамі твар маці.

Узляцела ціхая, пяшчотная песня, і ад шэлесту яе нябачных крылляў сціхлі афіцэры. Усе глядзелі на Налепку, а песня набірала сілы, мацнела:

Калі б быў я птушкай,
Паляцеў бы за лес,
Паглядзеў бы, што робіць,
Паглядзеў бы, што робіць,
Мая матуленька...

Нават маёр Гірнер прыслухаўся да незразумелых слоў гэтай цудоўнай песні, якая нагадвала яму нейкія экзатычныя краіны.

Ён паглядзеў яшчэ раз на Налепку, які высокім сваім ілбом і быстрымі вачыма нагадваў яму старэйшага сына Эрыха, урача гамбургскага шпіталя, і, нахіліўшыся да камандзіра славацкага палка падпалкоўніка Жака, запытаў:

— Хто гэты спявак?

— Мой ад'ютант, наш найлепшы афіцэр, — пахваліўся падпалкоўнік.

Падпалкоўніку Жаку карцела сказаць, што дзякуючы гэтаму ад'ютанту ён трымае ў руках увесь

23

свой полк, але маёр ужо ўстаў з крэсла. Са шклянкай у руцэ ён няцвёрдым крокам накіраваўся да круглага століка.

— За ваша здароўе, франтавы сябра, — сказаў ён, чокнуўшыся з Налепкам. — Не ведаў, што ў славакаў ёсць такія цудоўныя песні.

— Гэта сумная песня, — усміхнуўся Налепка, круцячы ў пальцах сваю пустую чарку. — Але ёсць у нас і вясёлыя песні.

Ён глянуў на прысутных, уздыхнуў і звярнуўся да маёра:

— Якіх сэрца просіць, тыя і спяваем.

Гэтыя словы зацікавілі маёра Гірнера. Ён бачыў, што мае справу з разумным афіцэрам, з якім прыемна будзе пагаварыць, і даў сабе слова пазнаёміцца з ім бліжэй.

Ён падсеў да століка, паглядзеў з цікавасцю на глыбокую гарызантальную складку, якая прачэрчвала лоб Налепкі, на яго лёгкую ўсмешку і крыху збянтэжыўся.

— Бачу, што чалавек вы сардэчны, — сказаў маёр. — А мне казалі, што вы адзін з найлепшых афіцэраў славацкага палка. Гэта рэдкае суіснаванне двух процілеглых рыс чалавечага характару.

Налепка развёў рукамі і, не адводзячы ад маёра вачэй, сказаў:

— Вы адгадалі, пане маёр. Але што рабіць? І сэрца ёсць, і ваяваць трэба.

24

УСЕБАКОВАСЦЬ ПРАЦЫ ПАТРЭБНА

(Працяг са стар. 1)

абсальвентам пачатковых школ у працягванні навукі і самаадукацыі на роднай мове.

— Безумоўна, што так.

— З таго, аб чым вы на пачатку сказалі, хіба не трэба меркаваць, што Таварыства не будзе ў далейшым інспіраваць аматарскага руху?

Такой думкі і дапускаць нельга. Будзем пакладаць шчырыя намаганні ў напрамку дасканалення мастацкай самадзейнасці ў існуючых гуртках і арганізаваць новыя. Эстрадны калектыў «Лявоніха» часта і ўсюды ж не даедзе. Мастацкі рух адыгрывае вялікую ролю ў фарміраванні культурнасці вёскі. У снежні бягучага года наладзім 3-тыднёвы культурна-асветны курс у Беластоку, на якім хочам шмат чаго навучыць кіраўнікоў мастацкай самадзейнасці ў гуртках. Будзем арганізаваць часта 3-днёвыя грамадска-культурныя семінары для старшынь гурткоў БГКТ, на якіх будзем звяртаць увагу таксама на развіццё і дасканаленне мастацкай самадзейнасці ў вёсках. Калі пры гэтым, дык хацеў бы дабавіць яшчэ, што апошнім часам гурткам мастацкай самадзейнасці вялікую матэрыяльную дапамогу даюць ПЗГС-ы. Напрыклад, Гайнаўскі ПЗГС прызначыў сваім гурткам на пакупку народных убораў і музыкальных інструментаў суму 40 тыс. зл.

Гутарыў: М. КУРАШ

ВЕСТКІ З БЕЛАСТОЦКАГА ПАВЕТА

ІДЗЕ ПАРТЫЙНЫ СХОД

Чысціня, парадак у хаце Вольгі Чэхчэхоўскай у Зубках. Прыгожая мэбля, кветкі, круглы стол, тапчан прыдаюць хаце зусім гарадскі выгляд. На крэслах, на тапчане сядзяць людзі.

— Нам, таварышы, — гаворыць солтыс Марк Цішэўскі, — сорамна так рабіць — узяць абавязацельствы і не выканаць іх. Вадапой для быдла неабходны, праўда? А як мы папрацавалі? Трэба сказаць, што некаторыя з нас дрэнна сябе паказалі. І наш сакратар партыйнай арганізацыі Кірыл Цішэўскі не знайшоў часу прывезці камення. Дрэнна выглядае справа і з аплатай за супольную пашу. За авечкі не збіраюць аплаты.

Некаторыя смела гавораць аб недахопах у працы ПОП, а некаторыя вельмі ж далікатна, каб не абразіўся іх сябра. А ёсць і такія, якія зусім не выступаюць. Відавочна прысутнасць намесніка старшыні Прэзідыума ПРН у Беластоку тав. Алексіна адбірае ім смеласць.

Вольга Цыунчык звяртае ўвагу на павышэнне ўраджайнасці.

— Неабходна нам, — гаворыць яна, — арганізавана на ўсю вёску закувіць вапну і прыступіць да адквашвання глебы. Пара таксама навесці парадак і з засяленнем зямельных няўгоддзяў. У некаторых месцах расце ўжо лес, а ў рэестры яшчэ не ўпісаны ён .

Члены партыі на справаздачна-выбарчым сходзе абмяркоўваюць дзейнасць партыйнай арганізацыі, падкрэсліваюць яе дасягненні і недахопы, гавораць аб усіх тых справах, якія хвалююць іх вёску. Гэта датычыць і пабудовы вясковай крамы, і меліярацыі сенажацяў, і п'янства сярод насельніцтва, і неабходнасці існавання сельгасгуртка, і ролі партыйнай арганізацыі на вёсцы і іншыя.

Адным словам, усімі справамі цікавіцца падставовая арганізацыя.

ВОДНАЯ СУПОЛКА ІМЯ ЮРЫЯ ГАГАРЫНА

Водная суполка імя Юрыя Гагарына ў Гарадку аб'ядноўвае больш як 680 гаспадароў з 9-ці вёсак, а менавіта: сялян з Гарадка, Белявіч, Страшава, з вёскі і каленіі Меляшкі, Падазеран, Дзернякова, Веек і Зарэчан. Гаспадары гэтых вёсак вельмі добра пераканаліся ў тым, якую вялікую карысць прыносіць меліярацыя сенажацяў і іх загаспадараванне. Да гэтага часу ў даліне Верхняй Супраслі праведзена меліярацыя на 732 га. Загаспадаравана 939 га. Перад меліярацыяй гаспадары з аднаго гектара атрымоўвалі 10—12 цэнтнераў. Пасля меліярацыі ў сярэднім ураджай сена павысіўся ў 7, а ў некаторых месцах у 8 разоў. У тых вёсках, дзе ўжо гаспадары карыстаюцца змеліяраванымі і загаспадараванымі сенажацямі, значна павысілася жывёлагадоўля. На 100 га зямельных угоддзяў да меліярацыі атрымоўвалі 29,9 штук быдла, пасля меліярацыі — 68 штук. Гэта ў асноўным датычыць сялян з Гарадка, Белявіч і Страшава. А калі больш быдла, значыць больш малака, масла, мяса. Больш таксама натуральнага ўгнаення, а за гэтым усім ідзе ўздым матэрыяльнага становішча сялян. Сенажаці і пашы ўпамянутых вышэй вёсак займаюць 2 587 гектараў. Водная суполка, якую ўзначальвае кіраўнік сямікласнай школы ў Гарадку. Павал Кандрусік, пакладае шмат намаганняў, каб ўсе сенажаці і пашы былі як мага хутчэй змеліяраваныя і загаспадараваныя.

У ГРАМАДЗЕ МІХАЛОВА

Прэзідыум грамадскай рады нарадовай у Міхалове належна апякуецца старымі людзьмі, якія зусім не

(Працяг на стар. 4.)

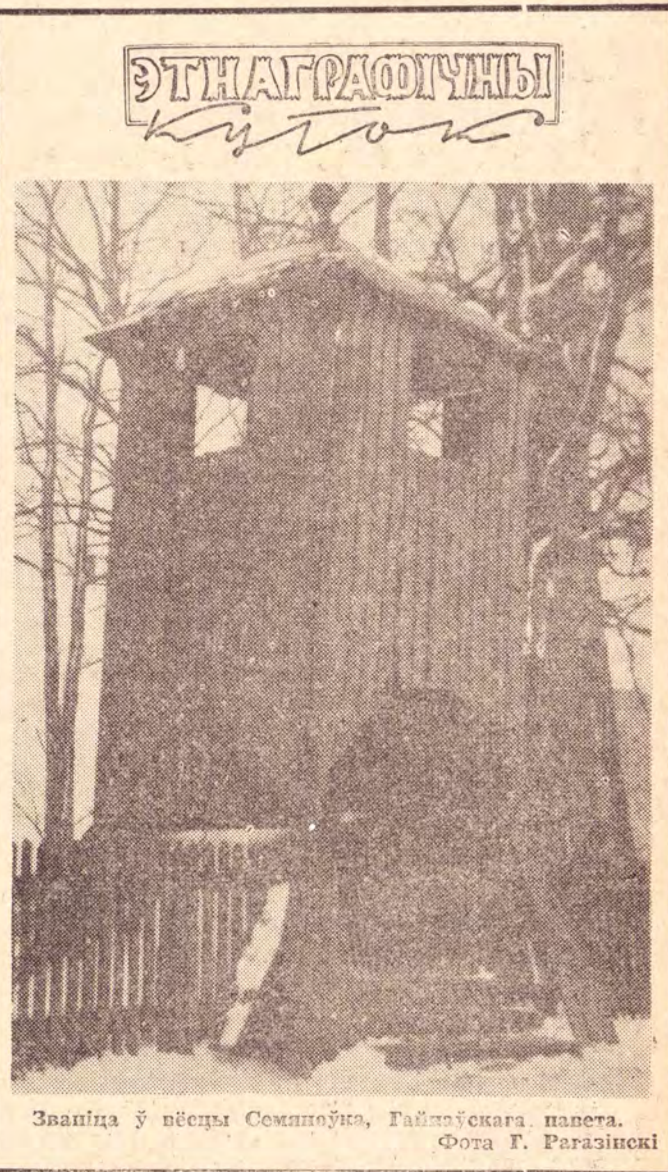

Званіца ў вёсцы Семяноўка, Гайнаўскага павета.
Фота Г. Рагазінскі

РЭФЛЕКСІІ НАД СУЧАСНАСЦЮ ВЁСКІ

Прыгалуб мяне, маменька родная

«Прыгалуб мяне, маменька родная. Я ж хлопчык яшчэ маленькі. Прытулі мяне хоць разок, пагладзь па галоўцы і раскажы мне казку. Прыгожую казку аб добрай маме і дрэннай мачасе, аб добрым сыне, які за сем гор і рэк ішоў па жывую ваду для хворай маці. Я так люблю казкі. У казках усё добранькае такое і прыгожае. Толькі чараўніцы ды мачахі бываюць дрэннымі. А ў нас не так, у нас усе дрэнныя: і дзядзька Антон, які пужае мяне сабакамі, і татка, які выганяе мяне рана пасці каровы, і нават ты, маменька, ходзіш заўсёды надзьмутая і злосная, увесь час крычыш на мяне і б'еш так часта. І не хочаш купіць мне ніколі нічога, на кніжкі грошы шкадуеш. Гаворыш, што каб я быў лепшы, то ўсё было б, а так то толькі кія на мяне трэба.

Я хацеў бы, вельмі хацеў бы, маменька, добрым быць, толькі не ведаю, як зрабіць гэта. Хацеў бы да ўсіх усміхацца, і каб да мяне ўсміхаліся ўсе, і часам мяне пахвалілі.

Ты памятаеш, маменька, як на Дзень Жанчын хацеў я табе ўручыць намаляваную мною прыгожую кветку з надпісам: «Сваёй маме», а ты так грозна глянула на мяне і сказала, што няма часу глупствамі займацца.

Толькі чаму не ўсе мамы такія? Чаму цёця Аня з Беластока толькі аб сваім Толіку і гаворыць? А калі прыедзе да нас, сама яму есці падносіць, на калені саджае, хваліць, што такі разумны.

Памятаеш, як я хацеў, каб ты пайшла на апошні бацькоўскі сход у школу. Я тады меў па задачах пяцёрку і настаўнік хваліў мяне вельмі. А ты сказала толькі: «Чаго там пайду, каб за такога балвана сораму перад людзьмі наесціся». І не пайшла. З таго часу я ўжо больш не меў пяцёркі. А мог бы. Толькі не хочацца. А ў канцы буду мець усе двойкі. На злосць табе.

Ты кажаш, што я кепскі, што з усімі «дзяруся» і сваволю, што проста — дурань. А як быць добрым, калі кругом усе дрэнныя: і дзядзька Антон, і татка, і дзеці на вуліцы. Каб хаця ты, маменька, добрая была. А так нічога. Ну нічога. Вось ўжо бачу. Максім да хаты прыехаў. Пайду сабак дражніць. Ай, злосны будзе стары хрыч. Ай-я-яй»...

*

Дзядзьку Максіма лічу найразумнейшым чалавекам у нашай вёсцы. Бачыў многа свету, прачытаў шмат кніжак. Люблю гутарыць з дзядзькам Максімам, люблю з ім далікатна паспрачацца. Сядзем за стол, дзядзька Максім прыгладзіць сукаватаю далоняю рэдкія валасы,

(Працяг на стар. 4)

Маёр доўга і задуменна глядзеў на карабок запалак, што ляжаў на стале, а пасля, лёгка дакрануўся да рукі Налепкі:

— Вы разумны чалавек. Ці не адказалі б вы на адно маё пытанне?

— Калі ласка, пане маёр.

— Скажыце, чаму не ўмеюць ваяваць вашы славакі?

Пытанне гэта не было для Налепкі нечаканым. У Налепкі ўзнікла гарачае жаданне кінуць маёру праўду ў вочы. Хай аслепне, хай падавіцца ёю!

— Славакі ўмеюць ваяваць, — адказаў Налепка, — толькі няма з кім ваяваць.

Маёр Гірнер вылупіў на Налепку свае спалоханыя вочы. Яму здалося, што Налепка глядзіць на яго з нянавісцю і агідай. Ён хацеў схавацца ад яго позірку і засланіў далонню свой шрам на твары. Маёр пакруціўся на стуле, хацеў устаць і пайсці, але позірк Налепкі нібы прыкаваў яго да зямлі, загадваў застацца на месцы.

Налепка адчуваў, што перасаліў. Ён бачыў, што маёр яшчэ не настолькі п'яны, каб не зразумець яго намёку. Ён раскрыў яму карты. А фашысты павінны пакуль што верыць яму. Налепка рашыў задобрыць маёра.

— Разумееце, пане маёр, мы яшчэ не бачылі партызан і таму нам няма з кім ваяваць. Я запэўняю вас, — дадаў Налепка, — што славакі будуць ваяваць.

25

Маёр Гірнер глыбока ўздыхнуў і дапіў рэшткі каньяку.

— Так, — сказаў ён, кладучы па-прыяцельску руку на плячо Налепкі. — Ты харошы, вельмі харошы, франтавы сябра.

Налепка ўзяў з суседняга стала пляшку польскай гарэлкі, наліў і падаў чарку маёру:

— Вельмі рады, што вы прыехалі да нас у Оўруч. — Даруйце нам учарашняе непаразуменне. Я маю на ўвазе тую непатрэбную сутычку. Мае салдаты прынялі вашых за партызанаў і адкрылі па іх агонь.

Твар маёра Гірнера пасвятлеў. Яны абодва засмяяліся, а ў маёра аж слёзы выступілі на вочы. Ён выцер рукой вочы, даверліва паляпаў Налепку па плячы і махнуў рукой.

— Глупства. Ці тое яшчэ здараецца на франтах? Асабліва тут, на гэтым праклятым фронце, дзе ваюеш з бандытамі, а не з рэгулярнай арміяй. Хіба гэта вайна?

На апошніх словах ён асекся. Успомніў сваю размову з Кохам, які прасіў яго пільна сцерагчы чыгунку.

— Не, — шапнуў ён Налепку, — і тут будзем ваяваць. З панядзелка пойдуць эшалоны.

— Адным словам, трэба ўзмацняць ахову чыгункі, — перабіў яго Налепка.

26

— Так, так трэба ўзмацняць ахову, — паўтарыў маёр. — Спадзяюся на вашу ініцыятыву.

Маёр Гірнер устаў і падаў Налепку руку. Той шчоўкнуў абцасамі і схіліў галаву:

— Дзякую за давер'е. Усё будзе ў парадку.

Маёр яшчэ раз паціснуў яму руку. Ён паўгода ўжо чакаў звання падпалкоўніка і спадзяваўся, што гэты чалавек дапаможа яму атрымаць нарэшце гэтае званне. Эшалоны трэба абараняць ад бандытаў, і славакам даручан немалы ўчастак.

— Спадзяюся, што вы заспяваеце нам хутка вясялейшую песню.

Налепка задушыў у сабе смех і горача сказаў:

— Заспяваю вясёлую, пане маёр!

Па поўначы настрой у нямецкай афіцэрскай сталовай упаў, толькі Налепка быў бадзёры і падліваў увесь час гарэлку обер-лейтэнанту Браўнісу, які ўжо ледзь лыпаў вачыма.

— Вы казалі, што перакінулі ўчора да партызан свайго разведчыка, — пачаў Налепка. — Прозвішча яго Біненка?

Обер-лейтэнант інфармацыйнай службы вермахта Браўніс мнагазначна ўсміхнуўся.

— Дайце мне сігарэту і я раскажу вам.

Налепка курыў заўсёды люльку. Ён устаў, падышоў да суседняга стала і шапнуў паручніку Паўліку:

(Працяг на стар. 7)

27

ЗАБЫТАЯ ВЁСКА

Побач шашы Беласток — Гайнаўка, у чатырох кіламетрах за Заблудавам ёсць невялічкая вёска Ахрымовічы. Прытулілася яна да пясчанага ўзгорка, паросшага рахітнымі сасонкамі, і быццам заснула. Ціха ў вёсцы, спакойна. Ніхто не парушае ад вякоў устаноўленых правоў і звычаяў. Хіба толькі гул машын, якія часта ганяюцца па шашы. Але яны, гэтыя машыны, праходзяць міма. І ў жыцці Ахрымовічаў ніякай ролі не адыгрываюць.

Солтыс у Ахрымовічах, Васіль Раманчук, чалавек гаваркі. Ён добра ведае забытыя часам падзеі ў сваёй вёсцы.

ПАН КАЛАНТАЙ ПРАДАЕ ЗЯМЛЮ

Некалі, а было гэта вельмі даўно, жыхароў аколіцы наведала вялікая бяда. На людзей прышла памора. Яны масава ўміралі. У Ахрымовічах засталося ўсяго некалькі чалавек. Зямля ляжала аблогам. Не пад сілу было загаспадараваць некалькім сялянам зямлю ўсёй вёскі.

Толькі да пана Калантая, што сядзеў у Малінкаўскім маёнтку, памора не дабралася. Ён і прыдбаў сабе зямлю вымершых ахрымовіцкіх сялян. Жывым пакінуў пан толькі кавалак.

Ішлі гады, і ў вёсцы радзіліся новыя людзі. Аб тым, што пан забраў ім бацькаўшчыну, людзі забылі. А жыць без зямлі было цяжка. Пан Калантай, як гэта ў звычаі паноў, любіў гуляць. Для гэтага патрэбны былі яму грошы. Залез пан Калантай у даўгі па самыя вушы. Выйсце з гэтага становішча знайшоў ён у продажы зямлі.

Калі жыхары Ахрымовічаў даведаліся, пачалі прадаваць апошнія каровы і ішлі да пана купляць. Такім чынам пан Калантай прадаў ахрымовіцкім сялянам іх уласную зямлю.

Людзі пра гэта даведаліся толькі ў 1928 годзе, калі пан, выехаўшы недзе, гуляў за іх грошы.

— Чорт з ім, — махнулі рукой сяляне. — Найважнейшае тое, што маем уласную зямельку.

З таго часу яны сталіся ізноў уласнікамі пясчаных, малаўраджайных узгоркаў.

ЖЫВУЦЬ ПА-НОВАМУ, ГАСПАДАРАЦЬ ПА-СТАРОМУ

Ішлі гады, а з імі наступалі карэнныя змены. Маёнтак пана Калантая раздалі людзям. У Ахрымовічы правялі электрычнае святло, радыёфанізавалі вёску. Але ў асноўным жыцці, звычаях вёскі ніякія змены не адбыліся. Павялічылася толькі колькасць як жыхароў. Спакой і цішыня далей пануе ў вёсцы. Мабыць таму ніхто сюды не заязджае.

— Людзі ў нас спакойныя. Нарыхтоўкі выконваюць. Падаткі плацяць, страхоўку таксама, — кажа солтыс Васіль Раманчук, — дык навошта каму да нас заязджаць?

Сапраўдная ідылія! Мабыць зыходзячы з такіх меркаванняў ніхто нават з павятовых улад за гады існавання народнай улады (семнаццаць год!) не наведаў Ахрымовічаў, не праверыў тут сходу. А шкада. Пагаварыць на такім сходзе было б аб чым.

Зараз у Ахрымовічах жыве 18 сем'яў. Гаспадараць яны на зямлі плошчай у 360 гектараў. Ахрымовічы, так сказаць, апошні магіканін на Беласточчыне. Тут амаль у непарушаным стане існуе метад апрацоўкі зямлі, які заключаецца на трохпалёўцы. Вынікі яго? Калі ласка. Ахрымовіцкія гаспадары збіраюць ураджай жыта ад 10—11 цэнтнераў з гектара. У вёсцы налічваецца ўсяго толькі 40 кароў (на 360 га зямлі!). Жыхары Ахрымовічаў тлумачаць гэта тым, што не маюць адпаведных сенажацяў, а гэтым самым адсутнічае ў іх кармавая база. Сапраўды іх сенажаці за 15 кіламетраў. Цяжка адпаведна загаспадараваць так адлеглыя сенажаці. Каля вёскі сенажаці зусім заквашаныя і дрыгвяністыя. Атавы на іх ніхто ніколі не косіць, бо кароў няма дзе пасвіць. Аб павелічэнні жывёле корму пры дапамозе паплёнаў, як сарадэлі, рапсу, капусты і іншых, у Ахрымовічах пакуль не думаюць. Тут існуе стары, прадзедаўскі метад апрацоўкі зямлі. У вёсцы няма ніводнай, нават самай простай, сельгасмашыны. Сеюць уручную, жнуць сярпом, малоцяць цапамі. Але нарыхтоўкі здаюць дзяржаве належна, дык навошта сюды заязджаць?!

У Ахрымовічах гаспадары ў большасці серадзякі. Маюць па 9—10 гектараў зямлі. Але трымаюць не больш як па 2 каровы, свінню з трыма парасятамі, тры авечкі. Затое кожны мае каня. Конь тут — найважнейшая жывёліна ў гаспадарцы. Нават 20-цігектаравы Міхась Леанчук трымае ўсяго толькі 3 кароўкі.

Зрэшты і для гэтага дабытку ў Ахрымовічах, як звычай, па прадвесні дакупоўваюць пашу.

Ніхто з Ахрымовічаў не закончыў нават сярэдняй адукацыі. У вёсцы няма бібліятэчнага пункта. Ніхто не чытае кніжак, газет, часопісаў. Але людзі спакойныя. Калі часам і ёсць забава, дык ніхто тут не рэжацца нажамі. Значыць, людзі культурныя, дык навошта заязджаць у вёску?

І падумаць толькі, што з Беластока ў Ахрымовічы ўсяго толькі 22 кіламетры, па простай шасэйнай дарозе!

В. Баршчэўскі

Валянцін Іванюк

НОВАБЕРАЗОЎСКАЯ АГРАНАМОЎКА

У кастрычніку г. г. была аддана ў карыстанне насельніцтву Новага Беразова і акалічных вёсак новая агранамоўка. У ёй пасяліўся аграном-заатэхнік Валянцін Іванюк. Нядаўна мы наведалі новаберазоўскую агранамоўку. Яна пабудавана паводле сучаснай архітэктанічнай моды. У доме змяшчаюцца два вялікія, светлыя пакоі, кухня і пярэдняя. На панадворку агранамоўкі пабудавана гаспадарчы будынак.

— Гаспадарчы будынак, — кажа Валянцін Іванюк, — цэснаваты.

Але наогул Валянцін Іванюк вельмі задаволены са свайго новага месца.

— Людзі тут, — гаворыць ён, — вельмі гасцінныя. Калі я прыехаў з сям'ёй, прынялі мяне як роднага.

Валянцін Іванюк ужо 7 год працуе аграномам на Гайнаўшчыне. Вопытны гэта спецыяліст па сельскай гаспадарцы. А справ тут будзе, як відаць, нямала. Ужо штодзённа ў яго шмат наведвальнікаў.

Хочацца пажадаць грамадзяніну Іванюку як найлепшых поспехаў у развіцці сельскагаспадарчай вытворчасці на яго новым месцы.

(вб)

фота — А. Казбярук

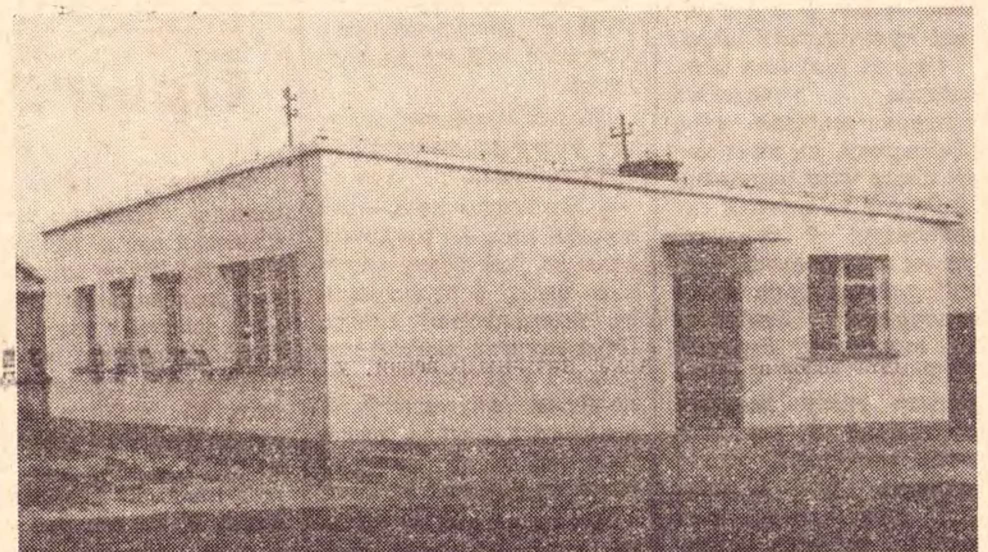

Новаберазоўская агранамоўка

Весткі з Беластоцкага павета

(Працяг са стар. 3)

не маюць пры кім жыць. На тэрыторыі грамады Міхалова знаходзіцца такіх 15 чалавек. Пры дапамозе Прэзідыума ўсе яны штомесяц атрымоўваюць па 300 зл. Калі хто захварэе, Прэзідыум выдае спраўкі на бясплатнае лячэнне. Час ад часу гэтыя падапечныя людзі атрымоўваюць каштоўныя дзяржаўныя пачкі. Грамадскі апякун на грамаду Міхалова, Антон Жывецкі, праяўляе многа клопатаў, каб людзям нядрэнна жылося.

*

У гонар 44 гадавіны Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі з ініцыятывы грамадскага камітэта ПАРП, Прэзідыум ГРН і гуртка ЗСЛ сяляне грамады Міхалова ўзялі абавязацельства: грамадскім чынам наладзіць здрэзак дарогі, якая вядзе з Міхалова да Гаранімова. Абавязацельства было выканана датэрмінова. Акапалі равамі 200 м дарогі, навазілі жвіру і абсадзілі яе з двух бакоў таполямі. Вартасць грамадскага чыну перавышае 22 тысячы злотых. Найбольш удзельнічалі ў працы жыхары Міхалова, Казьмерава, Пянькоў і Капцоў.

ШТО НОВАГА

— Хочаце ведаць, што новага ў нас?

А вось што. Ад пачатку навучальнага года ўвялі ў нас беларускую мову як прадмет. Найгорш тое, што няма падручнікаў. Роднай мовы вучацца толькі 14 вучняў і ўсе яны з вёскі Скрабляні.

— А чаму вучні з Вераб'ёў і Зубкоў не вучацца? — запытаў я настаўнікаў.

На гэта цяжка адказаць. Мае субяседнікі пачынаюць гаварыць, што некаторым з гэтых 14 вучняў бацькі не дазваляюць быць на ўроках беларускай мовы.

— Вось, напрыклад, Аляксандр Дудэнка прыходзіў сёння са скаргай. Яго дачка Марыся, вучаніца VI класа, выдатніца школы, не мае ніякай цяжкасці ў вывучэнні роднай мовы.

Але яго старэйшая дачка, здаючы экзамен у педагагічны ліцэй, мела цяжкасці з польскай мовай. Паводле бацькі гэта ўсё з-за таго, што яна вучылася роднай мовы ў Міхалове.

Якая недарэчнасць, праўда?

У школе ў Вераб'ях нязносная цесната. З-за гэтай цесноты ўрокі ў школе праводзяцца ад 7 гадзіны да 15-ай. Але дзякуючы ахвярнасці настаўнікаў узровень навучання, паводле даных з інспектарату, даволі высокі.

мх.

ПІСЬМАНОСЕЦ, ЯКІХ ТРЭБА

Іван Шыманюк ужо два гады працуе пісьманосцам на поштце ў Семяноўцы (Гайнаўскага павета). Людзі тут вельмі задаволеныя яго сумленнай працай. Іван Шыманюк заўсёды на час прыносіць газеты і ўсе другія паштовыя перасылкі. Ён вельмі ветлівы ў адносінах з людзьмі.

вл.

ПРЫГАЛУБ

(Працяг са стар. 3)

падкруціць вусы і пачынае:

— Ну што, дружок, што новенькага ў свеце?

Дзядзька Максім цікавіцца палітыкай, любіць слухаць мае навіны, падзяліцца сваімі думкамі і меркаваннямі. Мае свой погляд на ўсё тое, аб чым гутарым, погляд — арыгінальны, звычайна глыбейшы ад погляду аднавяскоўцаў.

Здзіўляе мяне толькі адно: яго погляды на справу выхавання дзяцей па сутнасці не розняцца ад пануючых у нашай вёсцы неўласцівых пагляду на гэтую справу.

— Дзіця патрабуе пагрозы, — гаворыць дзядзька Максім з асаблівым націскам на апошняе слова, робячы характэрны рух галавы ў мой бок, якім здаецца, пытае мяне: «І што ж ты на гэта, даражэнькі?»

— Дзіця патрабуе пагрозы, — паўтарае дзядзька Максім. — Найважнейшае — не даць дзецям распусты. Без пагрозы дзіця — што вецер у полі — нічога добрага.

У спецыфічнай вясковай атмасферы вырастае малады чалавек, будучы паўнапраўны ўладар шырокіх палёў і свабодных ніў. Атмасфера гэтая

На парадку дня ГРН Гурка і Коматаўцы

ПРАЗ ПЯСКІ І БАЛОТА

Дарога, якую бачыце на здымку, гэта толькі адрэзак 8-кіламетравай дарогі. Пачала яна Судавацца ў 1956 годзе па ініцыятыве грамадскай рады нарадовай у Гурцы (Сакольскі павет). У час майго візіту ў Гурцы ў памяшканні ГРН я сустрэлася з некаторымі солтысамі з акалічных вёсак. Увогуле было многа мужчын, якія

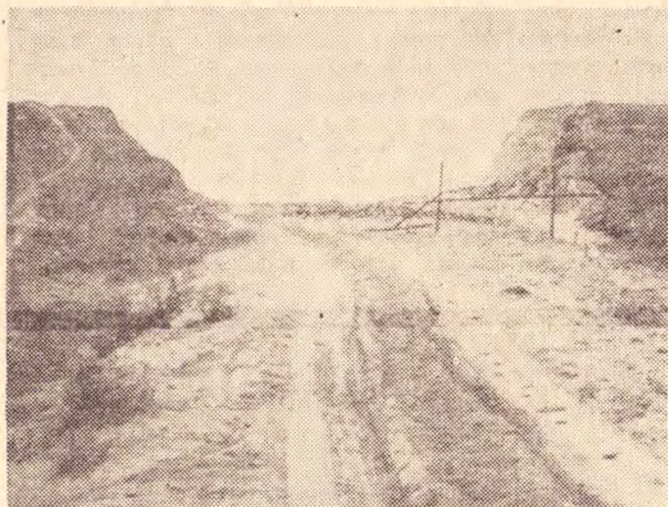

па той ці іншай прычыне зайшлі ў ГРН. Яны ўсе мне гаварылі аб справах звязаных з будовай дарогі. На маё пытанне, як дайшло да таго, што ГРН узяла на сябе такую нялёгкую задачу, атрымала тлумачэнне: будуючы дарогу, ГРН хоча спалучыць ёю свой забіты куток са «светам». Гэтая адзіная ў тутэйшай аколіцы дарога будзе злучаць Крынкі з вёскай Крушыняны і акалічнымі вёскамі. — Хочам, — казалі, — каб у Крушыняны даязджаў ПКС, бо зараз тутэйшыя вёскі аддзелены ад бліжэйшай станцыі ПКС 10 км (Крынкі) і станцыі ПКП 20 км (Валілы).

Людзі ў Гурцы расказвалі, як гэта асабліва моладзь уцякае з гэтых вёсак у гарады. Многа ёсць пакінутых гаспадарак. На агульную колькасць 700 гаспадарак у ГРН, 100 пакінутых зусім, 70 занядбаных. Гэты факт тлумачылі мне тым, што іх аколіцай ніхто не цікавіцца.

Дарогі вядуць у свет. І гэтым дэвізам кіравалася ГРН у Гурцы і ўсе жыхары аколіцы, калі пачалі будаваць сабе дарогу. У значнай меры дарога паўстае коштам грамадскага чыну, які асаблівай інтэнсіўнасці набраў у 1959 годзе. Тады ў адным толькі, напрыклад, перадмайскім дню вартасць чыну сягала 18 тысяч зл. Чынам працавалі пры будове дарогі пажарнікі і настаўнікі, паштальёны і школьнікі. Гаспадары чынам раскапалі вялікую гару (бачыце на здымку). Раней на месцы, дзе зараз пракладваецца шырокая дарога, была толькі вузкая сцяжынка для пешаходаў (на здымку злева).

Да гэтага часу ГРН выдаткавала на будову дарогі 200 тыс. зл., не лічачы вартасці грамадскага чыну. Каменне для ўкладкі бруку таксама ўжо звезена. У гэтым годзе нават забрукавана 150 метраў. Зараз толькі застаецца ўкласці ўвесь брук, і дарога гатовая. ГРН у Гурцы не дыспануе адразу большай сумай грошай, каб гэта зрабіць магчыма хутка. Таму і звярнулася ў Аддзел камунікацыі ў Сакольцы за дапамогай. Аддзел камунікацыі просьбу ўлічыў і запланаваў забрукаванне дарогі Крынкі —Крушыняны на гады... 1965 — 1970.

— І што вы на гэта? — пытаю старшыню ГРН у Гурцы.

— Мы чакаць не будзем, — быў адказ. — Будзем памалу, колькі зможам, канчаць самі, за свае сродкі.

Вельмі падабаецца адказ. Адказ звязаны з верай у свае сілы. Гэта безумоўна лепшы выхад, чым чаканне і нараканне на павятовыя ўлады. Да 1965 года дарога будзе напэўна закончана сіламі ГРН Гурка. А ўсё ж такі добра было б, каб і Аддзел камунікацыі ў Саколцы хоць крыху памог і то не ў гадах 1965—70, а ўжо зараз. Парадачная дарога ў гэтым адсталым кутку Сакольшчыны вельмі патрэбная. І галоўнае, што тут ужо вельмі многа зроблена.

*

Іншым прыкладам карыснай грамадскай ініцыятывы служыць вёска Коматаўцы (Беластоцкі павет). Гэтую вёску з шашой спалучае 3-охкіламетравай палявая дарога, раней непраходная і непраездная, размоклая. І каб даехаць да шашы, людзі вымушаны былі рабіць кругавую два разы даўжэйшую. Але вось у 1959 годзе дзве суседнія вёскі — Коматаўцы і Баброўнікі ўзяліся за гэтую дарогу. Працавалі чынам. Нават як узнагароду за грамадскі чын вёскі атрымалі цэмент на два «пшэпусты», якія таксама ўжо зроблены. Праз гразкія і мокрыя лугі, што абапал дарогі, пакапалі равы, за якімі даглядаюць. Давялося бачыць гэтыя равы. Саматужная меліярацыя, а як многа карысці прыносіць. Дзе балота траслося, зараз і машына па дарозе праедзе, і луг выглядае як луг. А самае прыгожае ў гэтым тое, што гаспадары самі без загаду зверху, для сваёй выгоды, выдалі барацьбу балоту і дрыгве.

Жвір на дарогу бралі і вазілі з гары, якую ўжо раскапанай бачыце на здымку на пачатку. Малады солтыс з вёскі Коматаўцы кажа, што маюць дзве карысці: гэту раскапалі — праехаць лягчэй, і добрую дарогу сабе зрабілі. Праўда.

У гэтым годзе вясною Коматаўцы ўпоперак сваёй пашы выкапалі роў даўжынёй 300 метраў. Роў палепшыў пашу, але перарэзаў яе на дзве часткі. Трэба зрабіць мосцік, каб спалучыць два адрэзкі пашы. А зноў для гэтага патрэбен цэмент. У ГРН сказалі ім, што калі вёска забавяжацца зрабіць мосцік грамадскім чынам, то дадуць на яго цэмент. А для Коматаўцаў чын, гэта не навасць.

вл.

ДРУЖБА ДАПАМАГАЕ Ў ПРАЦЫ

(Працяг са стар. 2)

Трэба пастаянна ды ўпарта ўводзіць новыя метады — больш прадукцыйныя, а менш працапатрабавальныя. Практыка ў Мінску пераканала мяне ў тым, што кожны працаўнік — рабочы ён, ці інжынер — не павінен расставацца з кніжкай. Толькі пастаяннае вывучанне навейшых метадаў працы і здабычы тэхнікі ў галіне, у якой чалавек працуе, дазволіць на пастаяннае павышэнне яго прадуктыўнасці. А справа гэта неабыякавая і для працаўніка і для завода. Працаўнік больш зарабляе, а завод выпускае больш трактараў.

Таварышы Мартыс з Мінска (справа) і галоўны інжынер завода «Урсус» — Гвяздэк знайшлі шмат спраў, якія неабходна трэба было супольна абмеркаваць.

Зрэшты, не толькі ў галіне прадукцыі вучыцца нам трэба ад Мінскіх таварышаў. Я, напрыклад, наймацней адчуў факт усеагульнай свядомасці. Людзі, з якімі я гутарыў, адкрыта і шчыра гаварылі, што ім трэба дагнаць і перагнаць капіталістычныя краіны. Пры гэтым указвалі яны так важныя справы, як прадуктыўнасць працы, наватарства канструкцыйных прыёмаў, пастаяннае павышэнне якасці прадуктаў і агульны ўзрост дабрабыту людзей.

Апрача гэтай 30-асабовай групы ў Мінску пабывала шмат іншых рабочых завода «Урсус».

Зразумела, абмен дэлегацыямі быў і ёсць двухбаковы. Напрыклад, у ліпені мінулага года пабывала ў Урсусе 5-асабовая дэлегацыя Мінскага трактарнага завода. Свае ўражанні таварышы з Мінска пераказалі ў лісце, які надрукаваў «Голас Урсуса» ад 12 жніўня 1960 года.

«...Пазналі мы, — пісалі яны, — шмат цэхаў вашага завода, дзе ў час многіх сустрэч маглі гутарыць з рабочымі, інжынерамі і тэхнікамі, а таксама з партыйным і прафсаюзным актывам.

У час сяброўскіх гутарак мы абменьваліся вопытам адносна працы партыі, прафсаюзаў і моладзі, адносна выконвання прадукцыйных заданняў нашымі заводамі...»

У чэрвені бягучага года «Урсус» наведаў І сакратар АК КПБ у Мінску, таварыш Прытыцкі.

Зараз праводзяцца перагаворы адносна абмену кавальскіх брыгад. Кузнічны цэх завода «Урсус» з'яўляецца так званым «вузкім горлам». Ён тармозіць усю прадукцыю. Таму вырашана, што 7-асабовая група кавалёў паедзе ў Мінск і там на працягу некалькіх тыдняў будзе практыкаваць на Мінскім трактарным заводзе, а такая ж група мінскіх кавалёў прыедзе ў Урсус і тут на месцы дапаможа польскім сябрам адпаведна наладзіць працу ў кузнічным цэху.

Прыведзеныя факты яшчэ не адлюстроўваюць поўнасцю ўсіх кантактаў двух братніх заводаў. Іх многа больш, але ўжо са сказанага вынікае адна вельмі важная рэч: асновай гэтых кантактаў з'яўляецца дбайнасць аб пастаянным дасканаленні прадукцыі і ўзаемная практычная дапамога.

Хацелася б, каб менавіта такія ж адносіны існавалі паміж усімі заводамі на свеце.

ВІКТАР РУДЧЫК

КАЛІ ДОБРЫ ЗАГАДЧЫК

(Працяг са стар. 1).

Сабралося разам 20 тыс. зл За іх гаспадарчым спосабам загадчык правёў рамонт залы пад святліцу і хапіла яшчэ нават грошай на пакупку некалькіх сталоў і крэслаў, дарэчы, вельмі модных. Святліца як цацка. Але трэба было падумаць, набегацца, наездзіцца. І каб толькі школьныя справы хвалявалі загадчыка. Але грамадзянін Харшляк не мае іншых абавязкаў. Ён з'яўляецца членам грамадскага камітэта ПАРП, кіраўніком партыйнай адукацыі ў сваім раёне (і найбольш сам праводзіць адукацыю), радным ППРН у Гайнаўцы, старшынёю грамадскага камітэта Фронта адзінства народа.

— Працы хоць адбаўляй. Хапае на 24 гадзіны ў суткі, — гаворыць загадчык Я. Харшляк.

Веру, бо яшчэ ў дадатку вечаровая школа, якую сам сарганізаваў. У чэрвені было ўжо 22 абсальвентаў. 4 з іх паступіла ў сярэднія школы, звязаныя з сельскай гаспадаркай.

На пытанне: як у вас з палітэхнізацыяй навучання, Я. Харшляк паказаў мне вялікі і добра ўпарадкаваны школьны агарод з загончыкамі (ужо пустымі палеткамі вучняў), а потым паказаў будыначак у рамонце, дзе наладзяць школьную майстэрню. Абсталяванне — прылады ўжо ёсць, закупілі іх на суму каля 30 тыс. зл. Ужо цяпер, хаця не адрамантаваны яшчэ будынак на майстэрню, малады настаўнік Міхась Зубрыцкі часта карыстаецца тэхнічнымі прыладамі пры практычным навучанні фізікі.

У Кляшчэлях не было лекара. Людзі ўпарта дамагаліся яго, прыходзілі да Я. Харшляка, каб дабіваўся ў павятовых улад. Дзеці ў школьным узросце патрабавалі лекарскай апекі. І загадчык ездзіў, званіў, дабіваўся лекара.

— Пашанцавала нам, бо прыехаў у кляшчэляўскі пункт аховы здароўя лекар-педыятра. Цяпер дзеці нашы маюць добрую лекарскую апеку, — гаворыць са здавальненнем Я. Харшляк.

ПА-БАЦЬКОЎСКУ

«Праца Бацькоўскага камітэта пад Вашым кіраўніцтвам сур'ёзна прычынілася да рэалізацыі заданняў школы, звязаных з ажыццяўленнем школьнай рэформы...» Гэта Інспектарат асветы ў Гайнаўцы дзякуе старшыні Бацькоўскага камітэта пры кляшчэляўскай школе грам. Мікалаю Леанкевічу. Падзякі атрымалі таксама члены камітэта: Ангеліна Рашчэнка, Кастусь Салавей, Марыя Жэпка, Пятро Вільк, Марыя Саўчэнка, Алёйзы Пэнкальскі; бацькі: Рыгор Паплаўскі, Уладзімір Якубоўскі і інш. Інспектарат дзякуе ім за «ўдзел у павелічэнні матэрыяльнай базы школы».

А ёсць за што дзякаваць. У мінулым школьным годзе бацькоўскі камітэт выгаспадараваў 20 тыс. зл. для сваёй школы. Якім чынам? З загаспадаравання школьнага агарода (садзілі бульбу), пышкольнай пашы і асветна-культурных вечарын.

Пры бацькоўскім камітэце паклікалі да дзейнасці культурна - асветную камісію, якая занялася справамі развіцця школьнага мастацкага калектыву. Дарэчы, калектыў добра развіваецца. Група мандалістаў налічвае тут 25 вучняў. Найбольш вучняў хіліцца да танцавальнай групы. Бацькоўскі камітэт прызначыў 9 тыс. зл. на пакупку народных убораў для калектыву. А апекунчы камітэт школы пры кляшчэляўскай ГС абяцаў абяспечыць калектыў сродкам транспарту на выезды ў іншыя вёскі.

*

Хацелася б, каб аб кожнай школе, аб кожным загадчыку можна было так многа расказаць нашым чытачам. І то многа добрага.

МІХАСЬ КУРАШ

МЯНЕ, МАМЕНЬКА РОДНАЯ

...спалучае ў сабе лірызм палёў і спелых ніў з недахопам пашаны чалавечай годнасці, з незаўважваннем чалавека наогул, у тым ліку і малога «чалавека».

Некаторыя параўноўваюць душу дзіцяці да незапісанага лістка паперы. А можа гэта проста заворанае поле, якое чакае на асенні пасеў? Які будзе плён гэтага пасеву? Залежыць гэта ад таго, чым яго засееш. Але не толькі. Прыдуць раннія маразы, грозныя пасухі і ўраджайныя палі пакрыюцца калючым чортапалохам.

Тым, што сагравае добрыя зярняты — задаткі будучага сапраўднага чалавека — у дзіцячай душы, з'яўляецца бацькоўская ласка. Як жа можа захаваць будучы грамадзянін вёскі пачуцці чалавечай годнасці, калі ў сям'і стараюцца кіем выбіць гэтае пачуццё на парозе яго жыцця? І як жа цяжка настаўніку знайсці ў адносінах да такога дзіцяці адпаведныя педагагічныя метады. І ці ведаеце вы, што можа зрабіць мацярынскае сэрца? Не толькі прабачыць усё свайму дзіцяці, але зберагчы яго на цэлае жыццё ад...

Хопіць. Сыдзем з высакадумных разважанняў на шэрую зямлю. Вось тут, Дарагі Чытач, на ўскраіне вёскі, на ўзгорку, усядземся з табою. Не здзіўляйся, што хаткі тут ніжэйшыя, чым у цэлай вёсцы, што вуліцы — адзін пясок. Знай, перад намі самая бедная частка вялікай вёскі — пасёлак, які нядаўна стварылі тут тыя, хто не меў магчымасці пабудаваць сапраўднай сядзібы. Тут «сядзіба» нічога не каштуе, гэта вясковая непрыдатная да чаго-небудзь зямля, заселеная беднымі сялянамі. Пасядзім, паглядзім на тутэйшую дзетвару.

Брудныя, раскудлачаныя бягуць яны, крычаць і абсыпаюцца пяском. Надта ж іх тут многа. У кожнай сям'і па 4—5 малышоў. Многія сем'і не падрыхтаваны да таго, каб выхаваць і аднаго наследніка. У Антона жонка не бачыць, а ён сам любіць у чарку зазіянуць. Грыша з жонкаю біўся праз некалькі год, цяпер разышоўся і хатку падзяліў напалам: у другіх іншыя трагедыі. Ці ідэя свядомага мацярынства не дайшла яшчэ сюды? Не ведаю. Канстатую толькі факты. Хто «прыгалубіць» гэтых малышоў, хто раскажа ім казку, такую, якую толькі маці расказаць умее? Ніхто яе ў гэтым не заступіць.

А вось ідзе і дзед Якім. Ну што ж, сядай старык. Я ведаю ўжо даўно, аб чым расказваць будзеш: што свет цяпер нядобры, што сын твой дрэнны, што жонку часта б'е, што раз цябе ўдарыў.

Прабач, дзядуля, ты, здаецца, пра штосьці мяне пытаеш? Аб чым я задумаўся? Ну, проста так, вось над тваім жыццём. Думаю, хто вінаваты тваёй крыўдзе. Ты кажаш, што твой сын, што толькі сын. Я, даражэнькі, думаю інакш. Ці не вінаваты тут усе мы?

РЫГОР ПАЎЛЮК

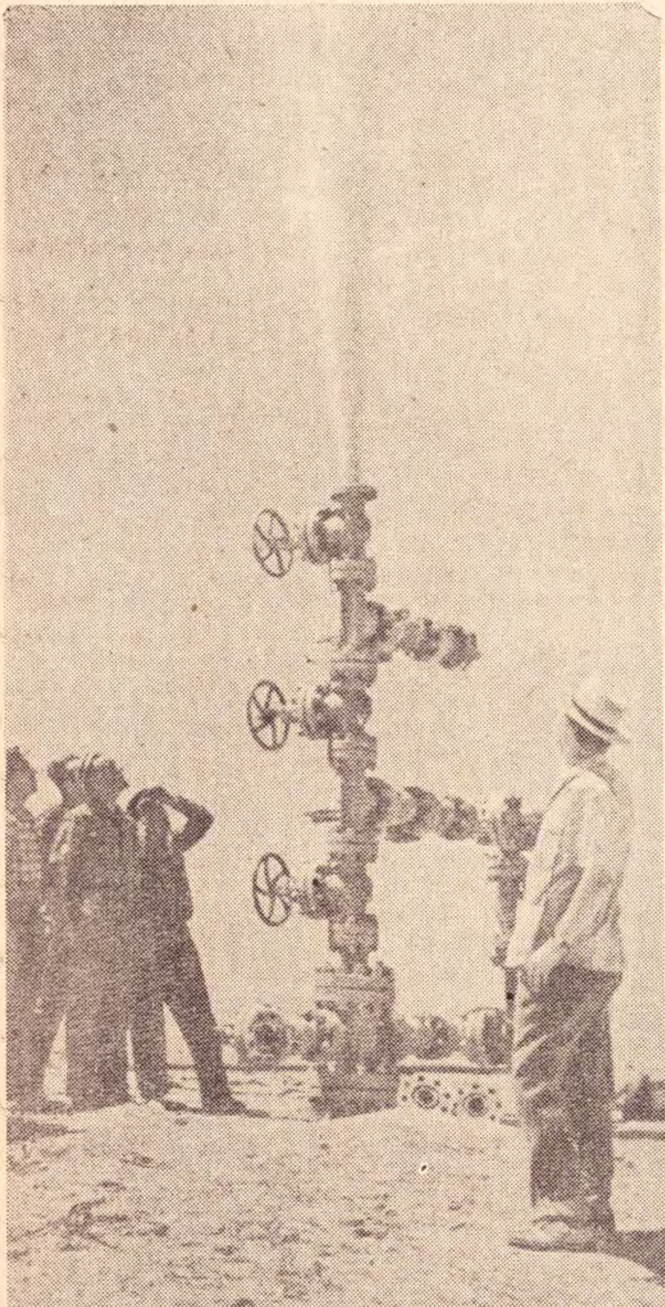

ГАЗЛІ

«Газлі» па-узбецку абазначае «месца газу». Яно аказалася не простым месцам, а адным з буйнейшых на свеце месцараджэнняў газу з запасамі ў пяцьсот мільярдаў кубаметраў. Каб знайсці яго неабходна была тытанічная праца савецкіх геолагаў, скалясіўшых агромныя прасторы пустыні.

Газ знойдзены не толькі непадалёк старажытнай Бухары, але і ў Мубарэку, Кагане, Джаркацы. Агромныя тэрыторыі ад Аральскага мора да граніц Аўганістану аказаліся, як лічаць спецыялісты, вельмі перспектыўнымі і геолагі назвалі іх Бухара-Хівінскай правінцыяй. Узбекістан цяпер — рэспубліка не толькі бавоўны, але і прыроднага газу. Ён ідзе ўжо ў дзесяткі гарадоў рэспублікі — Ташкент, Самарканд, Бухару, Бегавот і іншыя.

З Бухары на Урал за два наступныя гады будзе праведзены газаправод. Ужо звараны першыя дзесяткі кіламетраў труб дыяметрам у адзін метр.

Уралу з горнай і каляровай металургіяй, хіміяй, энергетыкай, прамысловасцю будаўляных матэрыялаў, з яго многімі гарадамі не хапае свайго уральскага вугалю. Толькі за адзін мінулы год адпраўлена на Урал трыццаць пяць мільёнаў тон (у перакладзе на ўмоўнае паліва) вугалю. Сорак працэнтаў паліва расходаванага Уралам у мінулым годзе выпала на долю прывазнога. Як быць? На выручку ідзе газлінскі газ.

Даўжыня дзвюх нітак ўключаючы асобныя паралельныя ўчасткі перавышае 4400 кіламетраў. Зараз на свеце няма такой велічыні газаправодаў. Магістралі газу перашагнуць больш пяцісот рэк і каналаў. Будаўнікам прыдзецца адалець больш як чатырыста кіламетраў скальных участкаў.

Значная частка трасы непраходная для аўтамашын. У ход пойдуць верталёты і танкі.

Упершыню на свеце для пабудовы газаправода выкарыстоўваюцца на ўсёй трасе трубы небачанага вялікага дыяметра — 1020 міліметраў. Гэта дазволіць перадаваць па дзвюм лініям дваццаць адзін мільярд кубаметраў газу ў год, што адназвартасна па цеплатворчасці больш трыццаці мільёнаў тон вугалю. Іншымі словамі, прыродны газ, які атрымае Урал з аднаго толькі Газлі, заменіць усю тую колькасць вугалю, якая зараз прывозіцца сюды.

Капітальныя ўлажэнні на будоўлю газаправода Бухара - Урал акупяцца прыкладна ў чатыры гады.

На здымку: у раёне Газлі вырваўся з-пад зямлі фантан прыроднага газу.

ГОЛЬДЭН РАБЭРТА

Гольдэн Рабэрта — правадыр анголскіх паўстанцаў, якія змагаюцца супроць партугальскага каланіялізму.

Паўстанцы Анголы рэкрутуюцца ў асноўным з насельніцтва паўночнай Анголы. Галоўная сядзіба Рабэрта знаходзіцца ў Леапальдвіль, адкуль лягчэй утрымоўваць сувязь з цэлым светам і арганізаваць дапамогу для паўстанцаў. Узбраенне паўстанцаў у асноўным складаецца з бельгійскай зброі, якую можна купіць на чорным рынку ў Конга. Партугальцы акружаюць вёскі, здзекваюцца і расстрэльваюць усіх мужчын, жанчын і дзяцей. Многія анголцы са зброяй у руках супрацьстаўляюцца партугальскім варварствам, многія таксама ўцякаюць са сваёй краіны.

У слаба заселеных вёсках Ніжняга Конга знаходзіцца ўжо больш ста тысяч анголскіх бежанцаў. І ўсе яны лічаць сваім правадыром Гольдэна Рабэрта.

Гольдэн заявіў, што ніякія крывавыя рэпрэсіі партугальцаў не паўстрымаюць паўстанцаў ад барацьбы. Яны будуць весці барацьбу да таго часу, пакуль не даб'юцца свабоды. Істотным элементам партызанскай вайны з'яўляецца бесперапыннае нішчэнне ўсіх мастоў і дарог, якія вядуць у паўночную Анголу. Трыццацішасцігадоваму Гольдэну Рабэрта, як ён сам заяўляе, свеціць прыкладам непахісная барацьба з каланізатарамі Патрыса Люмумбы. І трэба верыць, што анголскі народ пераможа сілы каланізатараў і даб'ецца незалежнасці сваёй краіны.

Калі родзяцца геніі?

Існуе шырока распаўсюджаная думка, што геніяльныя таленавітыя людзі родзяцца ў першыя гады пасля жаніцьбы бацькоў.

Свайго часу нямецкі вучоны пастанавіў праверыць, супадае гэтая думка з рэчаіснасцю ці не. Пасля доўгіх статыстычных доследаў ён прышоў зусім да іншых вывадаў. Аказалася, што большасць агульнапрызнаных геніяў і талентаў паявілася на свет у ліку апошніх дзяцей у сем'ях. Напрыклад, В. Франклін быў семнаццатым дзіцём у сваіх бацькоў, І. Мечнікаў — шаснаццатым, Ф. Шуберт — трынаццатым, Г. Вашынгтон — адзінаццатым, Сара Вернер — адзінаццатым, К. Вебер — дзевятым, Напалеон — восьмым, П. Рубенс і Р. Вегнер — сёмым дзіцём.

З сямідзесяціпяці знатных людзей, біяграфіі якіх вывучыў даследчык, толькі пяць нарадзілася незадоўга пасля шлюбу іх бацькоў. Гэта былі: Леанарда да Вінчы, Г. Гейне, Д. Мільтон, Брамс і А. Рубінштэйн.

Як бачым даныя прыведзеныя вучоным вельмі цікавыя. Аднак, як вынікае з гэтага, няма ніякай заканамеранасці ў пытанні ў нараджэнні геніяў і талентаў.

Усякая ўсячына

Нядаўна ў Гельсінках да турэмнага зняволення быў прыгавораны нейкі Хакконен. Але зараз аказалася, што не толькі ў сталіцы, але ва ўсёй Фінляндыі, няма камеры, у якой бы мог знаходзіцца злачынец, таму што яго вышыня была два метры і дваццаць чатыры сантыметры.

Пасля доўгай нарады суд рашыў звольніць Хакконена, таму што ўсе турмы занізкія для яго. А будаваць новую камеру для гэтага злачынца суд прызнаў немэтазгодным.

166 мільёнаў кубаметраў зямлі перамешчана пры будаўніцтве самай буйнай у свеце Волжскай гідраэлектрастанцыі імя XXII з'езда КПСС. Каб перавезці гэтую масу грунту, спатрэбілася б 126 тысяч таварных саставаў. Па даўжыні яны занялі б 93 тысячы кіламетраў, або два разы апаясалі б зямны шар па экватары.

Шлюб Роа Ёнэса ў касцеле метадыстаў у Каіры (над Місісіпі) адбываўся згодна са звычаем да таго часу, пакуль пара не стала на калені перад алтаром. Тады сярод прысутных наступіла сільнае парушэнне. На падэшвах маладога віднела надпісь «Ратуйце!». Аказалася, што гэта быў жарт маладога брата, які не паважаў сваёй будучай братовай.

Карысна ведаць

Рэчы з фланелі або шэрсці будуць прыгожа выглядаць пасля мыцця, калі ў ваду для паласкання дадаць крыху гліцэрыны (сталовая лыжка на 10 літраў вады).

*

Старая шэрсць з распушчаных панчох, шалікаў і іншых вязаных рэчаў будзе мяккая і пушыстая, калі яе зматаць у клубкі, затым пакласці ў каструлю з халоднай вадой і пакінуць на ноч. Раніцай каструлю паставіць на агонь, давесці ваду да кіпення і адразу ж зняць з агню. Калі вада астыне, клубкі выціснуць і высушыць на скразняку. Пасля таго, як зверху клубкі высахнуць, іх трэба пераматаць, каб сухія ніткі аказаліся ўнутры клубка, а мокрыя зверху. Такім чынам вельмі хутка ўвесь клубок стане сухім.

*

Калі ногці лёгка ламаюцца, час ад часу канцы пальцаў апускайце ў размякчанае мыла.

МАРСКІЯ КОЦІКІ

Марскія коцікі, са скур якіх вырабляюць цудоўныя футры, належаць да сям'і вушатых цюленяў. Паўгода, зімою, жывуць яны ў моры і паўгода, летам, на логвішчах. На свеце вядомы тры буйныя логвішчы: два савецкія, на астравах Цюленнім і Камандорах і амерыканскае на астравах Прыбылава на пабярэжжы Аляскі.

У сярэдзіне мая на ўсходнім беразе паяўляюцца першыя самцы — разведчыкі. Потым прыплываюць самкі. Не праходзіць двух альбо трох дзён, як кожная самка абзаводзіцца дзецюкамі. Дарослыя самцы-секачы хутка падбіраюць сярод самак сяброўак, і пляжа раздзяляецца на тысячы гарэмаў. А збоку, не падыходзячы да гарэмаў, размяшчаюцца маладыя самцы - халасцякі, у якіх нехапае сілы, каб адбіць у секача самку і самому абзавесціся гарэмам і магчы адстаяць яго. У гэты час, то тут, то там успыхіваюць крывавыя схваткі паміж «заздроснымі» уласнікамі гарэмаў. Часам дастаецца і «лёгкадумнай» самцы, якая заўсёды «флірт» з чужым самцам.

Праз дзве нядзелі жорсткі перыяд гарэмаў канчаецца, і самкі пачынаюць праяўляць больш клопатаў аб падрастаючым пакаленні.

Маладзенькія коцікі харчуюцца малаком, а ў канцы лета рыбай. У лістападзе каля берагоў Цюленняга паяўляецца першы лёд, коцікі адплываюць на поўдзень. У чэрвені і ліпені праходзіць забой коцікаў, забіваюць трох- і чатырохгадовых коцікаў, бо толькі ў тых коцікаў футры найвышэйшай якасці.

Што варты малады чалавек, які не ўмее танцаваць! У моладзі самая прыемная разрыўка — гэта ж забава. На вяселлі таксама, калі не ўмееш танцаваць нявесела, а нават непрыемна. Дзяўчаты такога кавалера не паважаюць, пазбягаюць яго. Прыкра слухаць, як многія прыгажуні захапляюцца добрымі танцорамі. Не кожны зразумее, колькі засмучэння, колькі розных думак праплыве праз галаву толькі з-за таго, што не ўмееш танцаваць. Пішу я аб сабе. Жыву я на вёсцы. Маю шмат сяброў. Усюды мы ходзім разам, усюды мне весела з імі. А вось калі ў вёсцы забава, я адчуваю сябе так самотна, што цяжка гэта апісаць. Тады і Марына (гэтак завецца тая, якую я пакахаў), горш да мяне адносіцца. І мне здаецца, што не паспею выявіць для яе ўсіх сваіх пачуццяў, таму што з-за няўмення танцаваць яна не захоча са мною спатыкацца. От гора, ей богу, хоць не жыві на свеце.

Вадзім
Гайнаўскі павет

Паважаны Вадзім. Ты здаецца пераймаешся тым, як гаворыш, сваім недахопам. Чалавека цэняць і паважаюць перш за ўсё за яго чалавечнасць, за яго станоўчы характар, ніколі за танцы. Вядома, што табе было б весялей на забавах, каб ты танцаваў. Але гэта зусім не значыць, што дзяўчаты ацэньваюць маладога чалавека па тым, як ён танцуе. А калі так здараецца, дык гэта толькі ў лёгкадумных. Мне здаецца, што як падружыце па-сапраўднаму з Марынай, дык яна навучыць цябе танцаваць. Адным словам, з-за танцаў не трэба падаць духам.
СЭРЦАЙКА

ШУКАЕШ ПРАЦЫ — ПРАЧЫТАЙ

Мы ўжо пісалі аб тым, што нашыя бальніцы і клінікі, пункты аховы здароўя, адчуваюць вялікі недахоп медсясцёр. Вынікае гэта з шырокага і бурнага развіцця медыцынскіх паслуг. Адкрываецца многа новых бальніц, паўстае многа пунктаў аховы здароўя, штораз шырэйшы круг людзей карыстае з медыцынскай дапамогі. А школы медсясцёр не паспяваюць выпускаць адпаведна вялікай колькасці абсальвентак для гэтых патрэб.

Маючы ўсё гэта на ўвазе, **Аддзел здароўя Ваяводскай рады нарадовай пастанавіў ад 1 лютага 1962 года адкрыць дадатковы клас медсясцёр пры школе медсясцёр у Беластоку.**

Навука будзе прадаўжацца 2 гады, а паступаць могуць дзяўчаты закончыўшыя 11 класаў агульнаадукацыйнай школы. Рэдакцыі вядома, што ёсць многа такіх дзяўчат, якія пасля адзінаццаці класаў не знайшлі працы, а шукаюць яе. **Два гады навукі, і яны стануць кваліфікаванымі медсёстрамі, на якіх чакаюць сотні вольных месц працы, працы ўдзячнай і цікавай. Раім выкарыстаць аказію.**

Кандыдаткі пры паступленні не здаюць ніякіх экзаменаў. Усе атрымліваюць бясплатны інтэрнат, які знаходзіцца на месцы пры школе. 80% вучаніц атрымлівае стыпендыю да 420 зл.

Заняткі ў школе вельмі цікавыя, асабліва практычныя. У школе ёсць свая прыгожая святліца, дзе часта арганізуюцца розныя імпрэзы.

Дзяўчаты, якія ўжо паступілі ў школу медсясцёр, вельмі задаволены з гэтай школы.

І так прыпамінаем: 1 люты 1962 год — магчымасць здабыцця цікавай і добрай прафесіі на выдатных матэрыяльных і жыллёвых умовах.

Падаем адрас, на які трэба пісаць заявы:
Państwowa Szkoła Pielęgniarstwa
Białystok,
ul. Warszawska 29.

вл.

НОВАЯ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧАЯ ШКОЛА

2 лістапада г.г. у Дубічах Царкоўных была адкрыта школа сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. У школу прымаюцца вучні з законччанай пачатковай школай. Навука прадаўжацца будзе на працягу двух год. Пасля сканчэння гэтай школы выпускнікі будуць мець магчымасць працаваць інструктарамі сельгасгурткоў, а таксама кожны будзе мець магчымасць прадаўжаць навуку ў тэхнікум ральнічым. Навука ў школе бясплатная. Але вось бяда ў тым, што шмат моладзі, якая павінна вучыцца, не ацэньвае гэтай справы. У школу запісалася толькі 20 чалавек: з нашай вёскі шэсць, з Руткі восем і Тафілаўцаў шэсць. Трэба тут адзначыць, што з суседняй вёскі Грабавец ніхто не запісаўся, а моладзі там шмат, больш дваццаці дзяўчат і юнакоў. Яны аб школе і слухаць не хочуць. Вось гэтыя юнакі і дзяўчаты не разумеюць, якую вялікую шкоду прыносяць сабе і ўсяму грамадству сваёй лянотай і нядбаласцю. Моладзь шмат часу мае ў доўгія асеннія і зімовыя вечары. А гэты час трэба абавязкова выкарыстаць на навуку.

Мікола Панфілюк

КІНО

Праграма ад 1 да 3.XII.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Czerwony atrament" (włoski).

Кляшчэлі
„Pierwsza lekcja" (bułgarski).

Навасады
„Gorączka w El Pao" (franc.).

Нарва
„Szczęściarz Antoni" (polski).

Нараўка
„Zobaczymy się w niedzielę" (polski).

Чаромуха
„15,10 do Ymy" (USA).

Чыжы
„Ciao, ciao Bambino" (włoski).

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Kradzione nie tuczy" (angielski).

Браньск
„Odwiedziny prezydenta" (polski).

Орля
„Królowa ze złotą gwiazdą" (czeski).

Райск
„Bitwa pod piramidami" (radz.).

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Statek z dynamitem" (rumuński).

Міхалова
„Wzgórze 905" (jugosłowiański).

Супрасль
„Drugi człowiek" (polski).

Харошча
„Zwykła historia" (radz.).

Чорна Весь
„Perła" (meksykański).

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Przebudzenie" (czeski).

Мілейчыцы
„15,10 do Ymy" (USA).

Нурэц
„Dom, w dzielnicy willowej" (czeski).

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Wyzwanie" (włoski).

Сухаволя
„W masce i bez maski" (koreański).

Ліпск
„A jednak cię kocham" (radz.).

Янаў
„Ucieczka przed cieniem" (czeski).

У Шудзялове, Новым Двары, Ружаным Стоку і ў Гродзіску ў днях ад 1 да 3.XII. б.г. фільмы не даюцца.

Громаадвод

У вёсках Істок, Карыціскі, Махнатае, Ягаднікі, Вялікія Тынявічы і Арэшкава ў Гайнаўскім павеце ўжо зроблены громаадводы. Закладаюць іх 9 спецыялістаў: тры з Дубіч Царкоўных, адзін з Тафілаўцаў. Работы будуць працягвацца да маразоў. Кошт аднаго громаадвода — 50 зл.

Трэба адзначыць, што пры абсталяванні громаадводаў работы праходзяць вельмі памалу.

Мікалай Панфілюк

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO I-6-100024.
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ — w USA.
Nakład 5000 Błtk B-1

УВАГА, ЧЫТАЧЫ!

...якія маюць сваякоў або знаёмых за граніцай. Паведамляем, што падпіску нашага тыднёвіка (як і ўсіх газет друкаваных у Польшчы) з даручэннем (злецэнем) высылкі заграніцу прымае **Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch", Warszawa, ul. Wilcza 46, telefon 21-38-82, nr. konta PKO 1-6-100024.**

ЦАНА ПАДПІСКІ:
КВАРТАЛЬНАЯ зл. 10,10
ПАЎГАДАВАЯ зл. 20,20
ГАДАВАЯ зл. 40,40.

Падпіску, зробленую да 15 данага месяца, БКВЗ «Рух» пачынае рэалізаваць ад 1 наступнага месяца.

Следам нашых інтэрвенцый

У СПРАВЕ МІЛЕЙЧЫЦКАЙ СВЯТЛІЦЫ

Цешымся, што, як інфармуе нас Інспектарат асветы ў Сямяцічах, у святліцы ў Мілейчыцах праводзяцца ўжо культурныя заняткі. І што ёсць светліцовы.

Інспектарат асветы паведамляе нас таксама, што ў бліжэйшы час справа са святліцай будзе астаткова ўзгоднена з Сямяціцкімі закладамі прамысловасці матэрыялаў будаўляных у Мілейчыцах, у выніку чаго заняткі для дзяцей, якія зараз адбываюцца ў святліцы, будуць праводзіцца ў будынку школы, а ўвесь будынак святліцы будзе перscore перапказаны мілейчыцкай моладзі.

вл.

ЛЮДЗІ ШУКАЮЦЬ БЯДУ

СМЕРЦЬ У КАЛОДЗЕЖЫ

Дамініка Чабан мела 80 год. Жыла яна ў Бельску пры вуліцы Дубічы №75. Нягледзячы на старасць, яна добра сябе адчувала, дапамагала ў хатніх працах. Неаднойчы хадзіла сама за вадою. Вось 14 лістапада, як нармальна, Дамініка Чабан закінула вядро ў калодзеж і пачала яго выцягваць. Аднак ноччу прымаразак пакрыў лёдам зямлю. Бедная старавінка пакаўзнулася, а вядро сваім цяжарам пацягнула яе ўніз, і яна паляцела ў калодзеж. Так трагічна закончыла сваё 80-галовае жыццё Дамініка Чабан.

АХВЯРА ГАЛАЛЕДЗІЦЫ

Апошнія прымаразкі ўсе дарогі пакрылі лёдам. Гэта шмат павысіла небяспеку няшчасных выпадкаў. Вось, напрыклад, шафёр Чэслаў Зялінскі з Мельніка ехаў сваім грузавіком у Беласток. Пераязджаючы мост на рацэ Нараў каля Плёсак не змог ён утрымаць сваёй машыны і цэлай сілай яе рухавіка ўдарыў у сталёвую канструкцыю моста. На шчасце шафёру, а таксама пасажырам, якія знаходзіліся ў кузаве грузавіка, нічога не сталася. Толькі разбілася машына. Страты абліччваюцца на суму 25 тысяч зл.

БАРАНІЯ СКУРЫ І СПЕКУЛЯЦЫЯ

Восень і ранняя зіма з'яўляюцца сезонам, у якім сяляне найбольш рэжуць авечак, а што за тым ідзе — шмат скур гэтай жывёліны паяўляецца ў тым часе на кірмашах. Ахвотна выкарыстоўваюць гэта спекулянты, якія намагаюцца зарабіць на сялянскай несвядомасці. На скуп усялякага роду прамысловай сыравіны, а ў тым ліку розных скур, патрэбны спецыяльны пісьмовы дазвол Павятовага аддзела гандлю. Вацлаў Хомка з Саколкі не меў такога дазволу, аднак на кірмашы ў Дуброве купіў ён нядаўна 25 авечых скур, зразумела, з мэтай далейшай продажы з зыскам для сябе. Спекулянтам пацікавілася міліцыя. Яго арыштавалі, а скуры, якія ён купіў ад сялян, міліцыя перадаказала для пункту скупу пры ГС у Дуброве.

П. БЯДА

(Працяг са стар. 3)

Сігарэту просіць.

Калі ён вярнуўся, Браўніс махнуў рукой і засмяяўся:

— Не хачу я вашай сігарэты і нічога вам не скажу.

«Брыдота, дражніцца са мной, — раззлаваўся Налепка. — Наліваць гарэлку яму ўжо нельга, бо ён і так хутка зваліцца пад стол. Але як жа развязаць яму язык? Біненка, Біненка... А што, калі гэты чалавек звязаны з імі?» Баючыся страціць такі зручны выпадак, Налепка прыкінуўся абражаным і пачаў:

— Гэтага я ад вас ніколі не чакаў. Абодва мы робім адну справу, а вы тоіце ад мяне нейкія свае сакрэты. У маёра іх няма.

Браўніс спалохаўся, што страціць таварыша. Даўнейшыя сябры даўно ўжо надакучылі, а Налепка неяк адразу спадабаўся яму. Ён схапіў яго моцна за рукаў, баючыся, што той пойдзе, нахіліўся і сказаў:

— Добра, капітан, я веру, што вы харошы таварыш.

Заўважыўшы, што яго словы не дапамаглі і Налепка ўсё яшчэ крыўдзіцца, ён прызнаўся:

— Паказыталі мы трохі таго Біненку і адразу дамовіліся з ім. І Аўсеенку мы пусцілі. Ведаеце, — Браўніс агледзеўся, — ён працуе на украінскіх на-

28

цыяналістаў, а такіх мы не чапаем.

І нібы з разарванага меха, пасыпаліся з яго словы.

Налепка заўважыў, што Браўніс налізаўся больш як трэба. Перад вачыма яго мільганула постаць старога ў ватоўцы. Вялі яго жандары ў былы калгасны склад, які быў ператвораны немцамі ў астрог.

Ён яшчэ раз агледзеў Браўніса так, як аглядаюць племяннога жарабца, калі хочуць высветліць, колькі ён здолее несці і як высока скача. Так, цяпер ён здолее яго зламаць.

— Вы казалі, што вязні не хочуць вам прызнавацца, — пачаў ён здалёк.

— Заўтра ім будзе капут.

— Хочаце, я развяжу ім язык?

Браўніс вылупіў вочы і паказаў Налепку фігу.

— Вы, расцяпа, — наступаў на яго Налепка. — Пойдзем у астрог.

Словы Налепкі ўразілі Браўніса. І хоць ён быў п'яны, падазронасць закралася ў яго сэрца. І нібы вада, вылітая на гарачае жалеза, выпарыўся з яго канчаткова ўвесь хмель. Ён спалохана глядзеў на сур'ёзны і халодны твар Налепкі.

— Што вам ад мяне трэба? — замармытаў ён, ікаючы, і збялеў як смерць.

Прыплюшчаныя вочы Налепкі блішчалі, нібы лязо нажа. Браўніс адхінуўся ад яго, а рукі яго, пакладзеныя на стале, задрыжалі.

29

«Я павінен яго ўзяць, — падумаў Налепка. — Калі не па-харошаму, дык страхам. Ён столькі нагаварыў мне».

Налепка занепакоіўся. Яму хацелася закрычаць Браўнісу: «Даволі аднаго майго слова і вас расстраляюць. Выпусціце вязняў. Інакш я абвяшчу вас здраднікам». Але другі голас шаптаў яму: «Падумай добра, што робіш».

— І гэты другі голас перамог.

— Паверце, обер-лейтэнант, што я з імі дамоўлюся. Будзем мець адразу ж аж пяць Біненкаў.

Браўніс шукаў дапамогі ля галоўнага стала, але маёр глядзеў на яго з дакорам, нібы яму было непрыемна, што яго афіцэр пакрыўдзіў Налепку. Прынамсі, так здавалася Браўнісу.

Хвіліна цвярозасці была вельмі кароткай. Браўніс устаў, і галава яго закруцілася.

— Пойдзем, — заспяшаўся Налепка, — разумееце?

Ногі Браўніса, нібы да іх прывязалі стопудовыя гіры, пацяжэлі. Хацеў ухапіцца за стол, але Налепка схапіў яго за локаць і балюча сціснуў:

— Хадзем! Гуляць будзем пасля.

Браўніс вылупіў на яго вочы. Яму здалося, што Налепка мае дзве галавы. У гэтую хвіліну яму было ўсё абыякава.

Ён моўчкі пайшоў да дзвярэй, абапіраючыся здранцвелым локцем аб цвёрдую далонь Налепкі.

(Працяг за тыдзень)

30

БЯДА І ГОДЗЕ

Аднаго вядомага італьянскага рэжысёра, які працаваў са шматлікімі кіназоркамі, запыталі, з якой яму найлепш працавалася.

— З якой? Вазьміце ўкусіце па чарзе дванаццаць лімонаў і скажыце, каторы быў найсаладшы.

НЕЗАСЛУЖАНЫ ДАКОР

Ад сяброў дакор я часта чую:
— Безгустоўны ты, што ні кажы!
Закахаўся ў дзеўчыну такую —
Сам не глянь, людзям не пакажы.
Колер воч — зялёны, нос — кірпаты,
А па ім — вяснушкі, нібы мак...
І прыгожых ёсць дзяўчат багата!
Што ж прыліп да непрыгожай так?
Я ж душой той дзеўчыне адданы
І адно кажу сябрам сваім:
— Хто б не ў твар ёй, а у сэрца
глянуў —
Стаў бы ўраз сапернікам маім.

Мікола Танковіч

БАРАНОЙ ПА ПУСТАЗЕЛЛІ

Як думаеце, мілыя чытачы, мае чалавек права ў нашай народнай краіне памыцца? Скажаце: зусім недарэчнае пытанне. Зразумела, што мае.

Не тут то было. Запытайце аб гэтым жыхароў Белавежы, яны вам іншае скажуць. Праўду кажучы, права яны маюць. Але што па такім праве, калі рэалізаваць яго няма магчымасці. Добра яшчэ летам, калі нагрэтая сонейкам Нараўка весела забурліць у балоцістых берагах. Ідуць да яе Белавежцы і плюхаюцца сабе як гусі. Рака, хоць і невялічкая, а ўсё ж можна абмыць у ёй грэшнае цела. Але зімой не палезеш у халодную Нараўку. Скуе яе лёдам, засыпле снегам, не даступішся. Адна развязка ў лазні. 5 год назад Белавежцы грамадой прыступілі да яе пабудовы.

Але што ж, самі жыхары Белавежы не ў сілах пабудаваць гэтага патрэбнага мерапрыемства. Абяцанай дапамогі «зверху» чакаюць 5 год і ўсё надарма. Гаспадар Белавежы, прэзідыум ГРН, таксама не праяўляе ў гэтай справе ніякага клопату. Ім мыцца не трэба. Іх вымыюць людзі перад выбарамі. А выбары, як вядома, прадбачваюцца не хутчэй, як за два з паловай гады. Так што спяшаць няма патрэбы. Няхай пачакаюць жыхары Белавежы.

ІНСТЫТУТ ПРЫГАЖОСЦІ

— Ці зможаце з маёй жонкі зрабіць стройную жанчыну?
— Не, хутчэй стройнага мужчыну.

АБСТРАКЦЫЯНІСТ НА МАРСЕ

— Адзінае, што нам засталося, каб дацягнуць да святочных канікул, гэта злапаць добры грып!

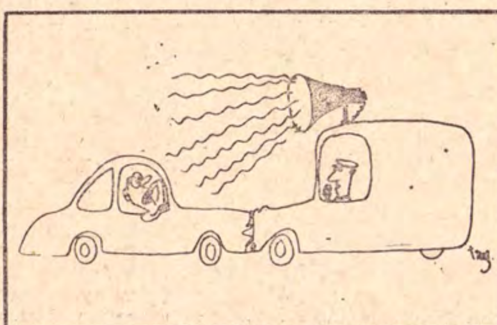

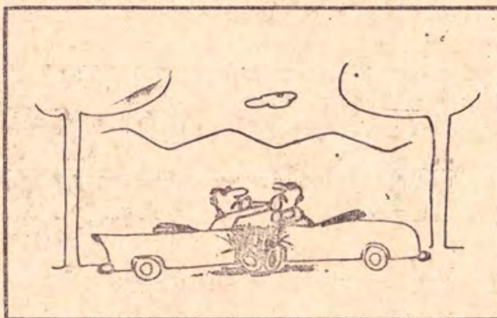

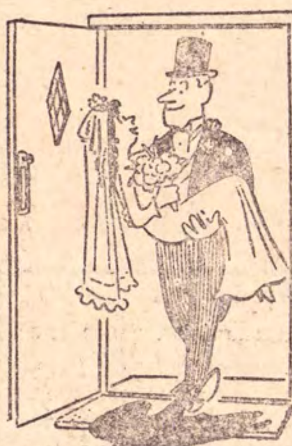

ЛЁС ЧАЛАВЕКА...

НА РЫНКУ КОНЕЙ

— Ці ён толькі не палахлівы? — пытае Нупрэй гандляра.

— Не, што вы. Толькі на дрэва нізашто не палезе.

— А навошта мне, каб ён на дрэва лазіў? — сказаў Нупрэй і купіў каня.

Аднойчы давялося яму пераязджаць раку. А там драўляны масток. Перад мастком конь запёр нагамі і нізашто не хоча ісці.

Тут Нупрэй зразумеў, што гандляр казаў праўду.

Федзя Міхалюк
Койлы

ЗАПЛАТА

Быў аднойчы вельмі скупы чалавек. Зайшоў да яго сусед і пацягнуў носам.

— Не нюхай, — кажа той. — Гэта маё паветра, бо ў маёй хаце. А што маё, дык я дарма не аддам.

— Як табе шкада паветра, то я заплачу, — кажа сусед.

У скупога засвяціліся вочы. А сусед выняў кашалёк з грашыма і пачаў дзвэнкаць.

— Як табе гэтага мала, то яшчэ падзвэнкаю.

Антаніна Лукашук
Пасечнікі М.

ЯШЧЭ МЕЎ УКРАСЦІ

Суддзя: — Скажыце, калі ласка, колькі мяшкоў пшаніцы ўкралі вы суседу?

Абвінавачаны: — Сем, пане суддзя: у чацвер тры, а ў пятніцу два.

Суддзя: — Дык разам пяць. А дзе яшчэ два мяшкі?

Абвінавачаны: — Сёння меў украсці два, пане суддзя.

Марыя Хмель
Вітава

ЧАГО ШУКАЕ

Муж пасварыўся з жонкай. Не гавораць яны з сабой тыдзень, другі, месяц. І ўсё чакаюць, хто адазвецца першы. Аж муж пайшоў на хітрыкі. Ён пачаў заглядаць у сундук, пад ложак, у печ, перавярнуў усё ў шафе.

— Чаго ты шукаеш? — не вытрымала жонка.

— Твайго языка. А ён бач, паганы, у рот да цябе забраўся, — адказаў муж.

Яўгіня Глэмбоцкая
Грыбоўшчына

МОЖА ПАТРАБАВАЦЬ

Прыйшоў хлапец да будучага цесця і кажа:

— Магу патрабаваць ад вас, каб выплацілі мне пенсію.

— За што? Якую? — здзівіўся той.

— Я ж ужо 15 год хаджу да вашай Марусі.

Коля Янюк
Барысаўка

СВАЯК

Дзесяць зім не бачыў Якуб швагра. Нават забыў, як ён выглядае, аж раптам нечакана давялося сустрэцца са шваграм.

Карацей кажучы, сустрэча іх адбылася паводле прымаўкі: гара з гарою... а прычынай тэтаму былі дровы. Мо' не так дровы, як іх адсутнасць у Якубавай гаспадарцы. Вельмі ж усхвалявала Якуба пустэча на яго дрывотні. Зіма на носе, мароз не за гарамі, а распаліць печ, хоць ты плач, няма чым. Селянін любіць зімой на цёплай печы паляжаць.

Выбраўся Якуб да ляснічага паталкаваць аб дровах. У ляснічага людзей і без Якуба хапае, а выпісвае ён па чарзе. Сядзіць Якуб на сухой калодзе, чаргі сваёй чакае, аж бачыць, нехта знаёмы, у мундзіры ляснога стоража, ідзе. Прыгледзеўся Якуб, бачыць швагер Пятро. Узрадаваўся Якуб ды сам не ведае чаму больш: швагру ці яго зялёнаму мундзіру. Ну вядома, яны расцалаваліся па - нашаму.

— Лясным сторажам накіравалі сюды часова, — кажа Пятро.

— Цудоўна, — захапляецца Якуб, а сам аб дровах правіць.

— З дровамі тугавата. — кажа швагер. — Ляснічы выпісвае толькі нашым вазакам і лесарубам. Эквівалент за работу.

— І ўсё ж такі, пры тваёй дапамозе мне выпіша, хоць я і не вазак? — цікавіцца Якуб. — Мы ж сваякі.

— Бачыш, лес то дзяржаўны. А тое, што мы сваякі, гэта справа зусім прыватная, — тлумачыць швагер.

— Як жа так, дзесяць год мы не бачыліся, а ты нават 10 метраў дроў не дапаможаш мне набыць?

— Значыць, норма твая метр за год? — ядавіта пытае швагер.

— А што?

— Ты вось што. Папрацуй пры вывазцы, а тады ўжо едзь па дровы. Конь жа ў цябе, бачу, як звер.

— Дзесяць год чакаў на такую раду, — злосна адказаў Якуб і, не развітаўшыся, пайшоў да каня.

Ад'ехаў Якуб з паўвярсты і звярнуў у лес. А тут штабелі сухенькіх дроў, ну проста самі на воз просяцца.

Выехаў Якуб на дарогу з грузам, бачыць, швагер чакае.

— Дровы бачу, а квітанцыю дык ты ўжо сам пакажы, — папрасіў ён.

— Значыць па-сваяцку? — пытае Якуб.

— Не, па службе, — адказвае швагер, бярэ за лейцы і заварочвае каня ў напрамку леснічоўкі.

Людзі добрыя! Сваяцтва, справа важная, але доўг перад дзяржавай больш важнейшы.

Дзядзька Лявонь